

poročevalec

DRŽAVNEGA SVETA REPUBLIKE SLOVENIJE

Ljubljana, 24. aprila 2006

letnik XIV

Št. 8

Zakonodajna iniciativa
Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah
zakona o varnosti cestnega prometa

Mnenje komisij državnega sveta

PRISOTNI	35
ZA	32
PROTI	0
VZDRZANI	1

Sklepi državnega sveta ob obravnavanih
vprašanjih in pobudah

Javna razprava o problematiki
Varstva pred erozijo in hudourniki

Prva alineja 1. odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije - državni svet predlaga državnemu zboru sprejem zakonov

---

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O VARNOSTI CESTNEGA PROMETA

Na podlagi prve alineje 97. člena Ustave Republike Slovenije je Državni svet Republike Slovenije na 43. seji, dne 12. 4. 2006, določil besedilo predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varnosti cestnega prometa in ga na podlagi 114. člena poslovnika državnega zbora (Ur.l. RS, št. 35/2002) pošilja državnemu zboru v obravnavo in sprejem.

Ker gre pri spremembah in dopolnitvah zakona o varnosti cestnega prometa za manj zahtevne spremembe, se predlaga sprejem tega zakona po skrajšanem postopku (prvi odstavek 142. člena poslovnika državnega zbora).

Državni svet na podlagi 95. člena poslovnika državnega sveta določa državnega svetnika Marjana Maučeca kot predstavnika državnega sveta na sejah državnega zbora in njegovih delovnih telesih pri obravnavi predloga zakona.

* * *

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O VARNOSTI CESTNEGA PROMETA

I. UVOD

1. Ocena stanja in razlogi za sprejem zakona

Z zakonom o varnosti cestnega prometa - uradno prečiščeno besedilo ZVCP1-UPB3 (Ur. l. RS, št. 25/2005) - v nadaljevanju ZVCP-1, je med drugim določeno, pod kakšnimi pogoji lahko udeleženci v cestnem prometu - vozniki, vozijo vozila in kakšne pogoje morajo izpolnjevati za pridobitev vozniškega dovoljenja. V vozniškem dovoljenju se potrdijo vse tiste kategorije vozil, ki jih sme imetnik voziti oziroma jih bo smel voziti po dopoljnjeni predpisani starosti. Vozniška dovoljenja se izdajo za vožnjo določene kategorije motornih in priklopnih vozil, ki so razvrščena v kategorije A, B, B+E, C, C+E, D, D+E in podkategorije A1, D1 in D1+E in za vožnjo drugih motornih in priklopnih vozil, ki so razvrščena v nacionalne kategorije F, G in H.

Motorna kolesa na dveh kolesih, s stransko prikolico ali brez nje, katerih prostornina motorja ne presega 125 ccm in katerih moč motorja ne presega 11

kw, spadajo v podkategorijo A1. Motorna vozila iz podkategorije A1 lahko vozijo vozniki, ki so dopolnili 16 let starosti in opravili vozniški izpit podkategorije A1 in izpolnjujejo splošne pogoje iz prve in druge alineje prvega odstavka 138. člena in prvega odstavka 147. člena ZVCP-1.

Ta vrsta motornih vozil je v velikem tehnološkem razmahu in na tržišču se pojavlja vedno več modelov, ki so iz leta v leto bolj tehnično izpopolnjeni in ustrezajo strogim varnostnim normam. Opravljanje teh vozil je praviloma zelo enostavno in prilagojeno uporabi, ki ne potrebuje nikakršnega dodatnega izobraževanja in vedenja. Ta vozila glede na moč motorja (11kw), razvijejo maksimalno hitrost do 90 km/h¹, z njimi pa se pripeti relativno malo število prometnih nesreč, posledice teh nesreč pa praviloma niso usodne za udeležence. Prav tako so ta vozila ekološko bolj sprejemljiva kot večja motorna vozila in porabijo manj goriva. Zaradi takšnih lastnosti teh vozil je tudi razumljiva starostna omejitev voznikov na 16 let, saj lahko že pri teh letih vozniki brez kakršnih koli težav upravljajo s temi motornimi vozili. Uporaba teh motornih vozil je zaradi cenovne dostopnosti, vedno večje varnosti in enostavnosti upravljan v porastu in to ne samo pri mlajši populaciji med 16 in 18 let, temveč tudi pri starejših, ki jim tovrstna motorna vozila nudijo ustrezen nadomestek za druga motorna vozila zlasti v urbanih okoljih. V teh okoljih je uporaba tovrstnih motornih vozil izredno praktična, saj se je s temi motornimi vozili enostavno moč izogniti prometnim zastojem in preobremenjenim prometnim vpadnicam, parkiranje teh vozil je enostavno in ni povezano z iskanjem preobremenjenih parkirnih prostorov.

S predlagano spremembo zakona, bi se uporaba tovrstnih motornih vozil zaradi njihove praktičnosti povečala zlasti med vozniki, ki imajo vozniško dovoljenje za vožnjo motornih vozil B kategorije, kar bi imelo za posledico zmanjšano uporabo osebnih avtomobilov. Uporaba osebnih avtomobilov v urbanem okolju je danes eden od večjih problemov, ki ima vrsto negativnih posledic. Po že znanih ugotovitvah se število potnikov v osebnih avtomobilih, še zlasti v mestih, vedno bolj manjša in največkrat osebni avtomobil uporablja samo voznik. Vsak voznik osebnega avtomobila, ki bi namesto le tega v mestu uporabil motorno vozilo podkategorije A1, bi neposredno vplival na razbremenitev prometa v mestnih središčih in prometnih vpadnicah, razbremenil že tako preobremenjena in zaradi prostorske stiske omejena parkirna mesta, posledično pa tudi zmanjšal onesnaževanje okolja in porabo goriva.

Vozniki motornih vozil s pridobljenim vozniškim dovoljenjem za vožnjo motornih vozil kategorije B, C, D, in podkategorije D1, so vozniki, ki so že dopolnili 18 oziroma 21 let starosti in opravili ustrezen vozniški izpit. Glede na njihovo pridobljeno znanje na eni strani in enostavno upravljanje motornih vozil

---

¹ http://www.motosvet.com/katalog/scot_show.php?cid=2_205

podkategorije A1 na drugi strani, bi lahko ti vozniki z že opravljenim vozniškim izpitom za ustrezno kategorijo s predlagano spremembo zakona pridobili dovoljenje tudi za vožnjo motornih vozil podkategorije A1. Kot je že bilo zgoraj navedeno, voznik pri vožnji motornih vozil podkategorije A1, zaradi tehničnih lastnosti tovrstnih vozil, namreč ne potrebujejo nikakršnega dodatnega izobraževanja. S tako spremembo zakona bi se možnost uporabe motornih vozil podkategorije A1 bistveno razširila.

2. Cilji in načela zakona

Cilj predlaganega zakona je, da dovoljenje za vožnjo motornih vozil kategorije B, C, D in podkategorije D1 vključuje tudi dovoljenje za vožnjo motornih vozil podkategorije A1. S tem se bi povečala uporaba motornih vozil podkategorije A1 in posledično zmanjšala uporaba motornih vozil zlasti B kategorije, kar bo imelo v mestnih središčih in urbanih okoljih pozitivne kratkoročne in dolgoročne posledice. S takšno spremembo lahko upravičeno pričakujemo, da se bo vse več voznikov osebnih avtomobilov, vsaj občasno, odločalo za uporabo motornih vozil podkategorije A1, zlasti v večjih mestih, kjer je uporaba tovrstnih motornih vozil še posebej praktična in ekonomična. Potrebno je poudariti, da glede na nivo znanja voznikov, ki bi pridobili brez dodatnega preverjanja znanja možnost uporabe motornih vozil podkategorije A1, nikakor ni za pričakovati, da bi se s tem zmanjšala prometna varnost, temveč ravno nasprotno. Prometna varnost se bi zaradi razbremenitve prometa lahko celo povečala.

3. Ocena finančnih posledic predloga zakona za državni proračun in druga javnofinančna sredstva

Predlog zakona ne predstavlja nobene dodatne obremenitve državnega proračuna, niti ne bo imel drugih finančnih posledic.

4. Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih in prilagojenost predlagane ureditve pravu EU

Po dostopnih podatkih iz leta 2000, so predlagano pravno ureditev že sprejele Avstrija, Belgija, Španija, Francija, Italija in Velika Britanija. Takšna ureditev je skladna s sprejeto direktivo EU 91/439/ (EU Driving Licence 91/439/ EC). Vse omenjene države, razen Italije, vežejo pridobitev dovoljenja za vožnjo motornih vozil iz podkategorije A1 na izkušnje po pridobljenem vozniškem dovoljenju B

kategorije. Najdaljše zahtevane izkušnje ima Avstrija, in sicer 5 let, ostale države pa imajo krajšo dobo, in sicer dve leti.

5. Druge posledice zakona

Sprejem zakona ne bo imel drugih posledic.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o varnosti cestnega prometa - uradno prečiščeno besedilo (ZVCP-1-UPB3) (Ur. l. RS, št. 25-1019/2005) se na koncu četrtega, šestega in devetega odstavka 149. člena črta pika in doda besedilo "in podkategorije A1".

Na koncu osmega odstavka istega člena se črta pika in doda besedilo "ter A1".

2. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. členu

S spremembo se določa, da dovoljenja za vožnjo vozil kategorije B, C, D in podkategorije D1 vključujejo tudi dovoljenje za vožnjo vozil podkategorije A1.

K 2. členu

Člen določa veljavnost zakona - vacatio legis.

IV. BESEDILO ČLENA, KI SE SPREMINJA

149. člen

(1) Vozniško dovoljenje se izda na enotnem obrazcu za vožnjo motornih in priklopnih vozil, ki so razvrščena v kategorije A, B, B+E, C, C+E, D, D+E in podkategorije A1, D1 in D1+E.

(2) V kategorijo A spadajo motorna kolesa na dveh kolesih, s stransko prikolico ali brez nje. Dovoljenje za vožnjo vozil te kategorije vključuje tudi dovoljenje za vožnjo vozil kategorij G in H.

(3) Znotraj kategorije A se vozniško dovoljenje izda za vožnjo motornih koles podkategorije A1, v katero spadajo motorna kolesa na dveh kolesih, s stransko prikolico ali brez nje, katerih prostornina motorja ne presega 125 ccm in katerih moč motorja ne presega 11 kW, ali kategorije A z omejitvijo 25 kW, v katero spadajo motorna kolesa na dveh kolesih, s stransko prikolico ali brez nje, katerih moč motorja ne presega 25 kW, pri katerih razmerje med močjo motorja in maso vozila ne presega 0,16 kW/kg.

(4) V kategorijo B spadajo motorna vozila, razen vozil kategorije A, F, G in H, katerih največja dovoljena masa ne presega 3.500 kg in poleg sedeža za voznika nimajo več kot osem edežev. Dovoljenje za vožnjo vozil te kategorije vključuje tudi dovoljenje za vožnjo vozil kategorij G in H.

(5) V kategorijo B+E spadajo skupine vozil, sestavljene iz motornega vozila kategorije B, ki mu je dodano priklopno vozilo, katerega največja dovoljena masa presega maso vlečnega vozila ali če največja dovoljena masa te skupine vozil presega 3.500 kg.

(6) V kategorijo C spadajo motorna vozila, razen vozil kategorije F in kategorije D, katerih največja dovoljena masa presega 3.500 kg. Dovoljenje za vožnjo vozil te kategorije vključuje tudi dovoljenje za vožnjo vozil kategorij B, G in H.

(7) V kategorijo C+E spadajo skupine vozil, sestavljene iz vlečnega motornega vozila kategorije C in priklopnega vozila, katerega največja dovoljena masa presega 750 kg. Dovoljenje za vožnjo vozil te kategorije vključuje tudi dovoljenje za vožnjo vozil kategorije B+E, v kombinaciji z vozniškim dovoljenjem podkategorije D1 pa tudi podkategorije D1+E ter v kombinaciji z vozniškim dovoljenjem D kategorije pa tudi kategorije D+E.

(8) V kategorijo D spadajo motorna vozila za prevoz oseb, ki imajo poleg sedeža za voznika več kot osem sedežev. Dovoljenje za vožnjo vozil te kategorije vključuje tudi dovoljenje za vožnjo vozil kategorije B, C, G in H in podkategorije D1.

(9) Znotraj kategorije D se izda vozniško dovoljenje za vožnjo motornih vozil podkategorije D1, v katero spadajo avtobusi, ki imajo poleg sedeža za voznika največ 16 sedežev. Dovoljenje za vožnjo vozil te podkategorije vključuje tudi dovoljenje za vožnjo vozil kategorij B, G in H.

(10) V kategorijo D+E spadajo skupine vozil, sestavljene iz vlečnega motornega vozila kategorije D in priklopnega vozila, katerega največja dovoljena masa presega 750 kg. Dovoljenje za vožnjo vozil te kategorije vključuje tudi dovoljenje za vožnjo vozil kategorije B+E in podkategorije D1+E.

(11) Znotraj kategorije D+E se izda vozniško dovoljenje za vožnjo motornih vozil podkategorije D1+E, v katero spadajo skupine vozil, sestavljene iz vlečnega motornega vozila podkategorije D1 in priklopnega vozila, katerega največja dovoljena masa presega 750 kg in največja dovoljena masa skupine vozil ne presega 12.000 kg ter se priklopno vozilo ne uporablja za prevoz oseb. Dovoljenje za vožnjo vozil te kategorije vključuje tudi dovoljenje za vožnjo vozil kategorije B+E.

(12) Vozniško dovoljenje se izda tudi za vožnjo drugih motornih in priklopnih vozil, ki so razvrščena v nacionalne kategorije F, G in H.

(13) V kategorijo F spadajo traktorji in traktorski priklopniki. Dovoljenje za vožnjo vozil te kategorije vključuje tudi dovoljenje za vožnjo vozil kategorije G.

(14) V kategorijo G spadajo delovni stroji in motokultivatorji.

(15) V kategorijo H spadajo kolesa z motorjem in lahka štirikolesa. Dovoljenje za vožnjo vozil te kategorije vključuje tudi dovoljenje za vožnjo vozil kategorije G.

(16) Imetniki vozniškega dovoljenja za vožnjo vozil kategorije A brez omejitev smejo voziti v Republiki Sloveniji tudi trikolesa.

(17) Imetniki vozniškega dovoljenja za vožnjo vozil kategorij B, C ali D in podkategorije D1 smejo voziti motorna vozila navedenih kategorij tudi, kadar so jim dodani lahki priklopniki. Imetniki vozniškega dovoljenja za vožnjo vozil kategorije B smejo voziti motorno vozilo te kategorije tudi, kadar mu je dodano priklopno vozilo, ki ni lahki priklopnik, njegova največja dovoljena masa pa ne presega mase vlečnega vozila, če največja dovoljena masa teh vozil ali skupine vozil ne presega 3.500 kg.

(18) Vozniško dovoljenje za vožnjo vozil kategorije B+E, C+E ali D+E in podkategorije D1+E, se izda le osebi, ki ima veljavno vozniško dovoljenje za vožnjo vozil kategorije B, C, D oziroma podkategorije D1.

(19) Ob uporabi in zamenjavi vozniškega dovoljenja, izdanega na obrazcu vozniškega dovoljenja, določenega s Pravilnikom o obrazcih prometnih dovoljenj in vozniškega dovoljenja ter o registrskih tablicah (Uradni list RS, št. 5/92, 70/95

in 73/2000) ali Pravilnikom o vozniških dovoljenjih (Uradni list RS, št. 117/02, 100/03 in 59/04) in na podlagi 128.a člena Zakona o varnosti cestnega prometa (Uradni list RS, št. 30/98, 33/2000 - odl. US, 39/2000 - popr. odl. US, 61/2000, 100/2000 - odl. US, 21/02 in 67/02) določena vozniška dovoljenja, se za vozniško dovoljenje iz prvega odstavka tega člena, upošteva naslednja ekvivalentnost med kategorijami:

DOSEDANJE VOZNIŠKO DOVOLJENJE		NOVO VOZNIŠKO DOVOLJENJE
A do 125 ccm	=	A1
A do 125 ccm in 11 kW	=	A1
A = 125 ccm in = 11kW	=	A1
A = 25 kW in = 0,16 kW/kg	=	A – A z omejitvijo = 25 kW in = 0,16 kW/kg
A do 350 ccm	=	A - ko imetnik vozniškega dovoljenja dopolni 20 let
A	=	A
B	=	B
C	=	C
D	=	D
E le z vozili kategorije B	=	B + E
E	=	B + E, C + E in če ima imetnik vozniškega dovoljenja kategorijo D, tudi D + E
F	=	F in H
G	=	G
H	=	H
A - le do 50 km/h	=	H
I	=	H

P r e d s e d n i k
Janez Sušnik

Drugi odstavek 56. člena zakona o državnem svetu - državni svet in njegova delovna telesa sodelujejo z delovnimi telesi državnega zbora in jim dajejo mnenja o zadevah iz njihove pristojnosti

Mnenje komisije za lokalno samoupravo in regionalni razvoj k **Poročilu Nadzornega odbora Sklada za financiranje razgradnje NEK in za odlaganje radioaktivnih odpadkov iz NEK o poslovanju Sklada za leto 2004**, EPA 645

Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj je na 55. seji, dne 29. 3. 2006, obravnavala Poročilo Nadzornega odbora Sklada za financiranje razgradnje NEK in za odlaganje radioaktivnih odpadkov iz NEK o poslovanju Sklada za leto 2004.

Komisija se je seznanila z navedenim Poročilom Nadzornega odbora Sklada in mnenjem Vlade k predlogom Nadzornega odbora Sklada za financiranje razgradnje Nuklearne elektrarne Krško in za odlaganje radioaktivnih odpadkov iz Nuklearne elektrarne Krško v poročilu za leto 2003 z dne 25. 8. 2005.

Uvodoma je predstavnica Sklada za financiranje razgradnje NEK in odlaganje radioaktivnih odpadkov iz NEK predstavila poslovanje Sklada v letu 2004 in ob tem opozorila, da Sklad plačuje nadomestilo za omejeno rabo prostora iz naslova uspešnosti poslovanja, saj ta strošek ni vključen v Program razgradnje NEK in odlaganja nizko in srednje radioaktivnih odpadkov ter izrabljenega jedrskega goriva, ki je bil na novo izdelan v letu 2004. Po novem programu so skupni stroški za razgradnjo ocenjeni med 1.149 mio EUR in 1.689 mio EUR, pri čemer mora Sklad zbrati polovico sredstev, drugo polovico pa mora v skladu s Pogodbo med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o ureditvi statusnih in drugih pravnih razmerij, povezanih z vlaganjem v NEK, njenim izkoriščanjem in razgradnjo, zagotoviti Hrvaška, ki pa še ni oblikovala Sklada za razgradnjo. ELES GEN d.o.o., ki je po zakonu o Skladu za financiranje razgradnje NEK in odlaganja RAO iz NEK od 1. januarja 2004 zavezanec za obračun in vplačilo sredstev v Sklad, je v letu 2004 poravnal vse obveznosti. Pojasnila je, da je bilo v letu 2004 za 30% manj vplačanih sredstev v Sklad kot v letu 2003, ker je znašal prispevek za vsako prevzeto kWh električne energije, proizvedene v NEK, do 11. 3. 2003 0,61 SIT/kWh, po 11.3.2003 (in v letu 2004) pa 0,462. SIT/kWh. Opozorila je še na graf 3 (vplačila NEK in ELES GEN d.o.o v obdobju od 1995 do 2004), iz katerega je razvidna neuravnoteženost vplačil po letih, kar je posledica nerednega vplačevanja NEK Skladu v preteklih letih, pri čemer so vse obveznosti NEK do Sklada prenehale z uveljavitvijo Meddržavne pogodbe.

Predstavniki Ministrstva za gospodarstvo je pojasnil, da je slovenska delegacija v Meddržavni komisiji za spremljanje izvajanja Meddržavne pogodbe opozarjala hrvaško stran, da bi morala vsaka pogodbenica v skladu z 11. členom Meddržavne pogodbe v enem letu po njeni uveljavitvi zagotoviti vplačevanje sredstev v poseben sklad. Pričakujejo, da bo Hrvaška v najkrajšem času začela spoštovati Meddržavno pogodbo in

čim prej ustanovila hrvaški sklad za razgradnjo, medtem ko naj bi hrvaška stran zagotovila, da imajo rezervirana potrebna sredstva. Opozoril je tudi, da na poslovanje Sklada ne vpliva to, ali hrvaški družbenik vplačuje sredstva ali ne, saj ELES GEN d.o.o. vplačuje v Sklad za vsako kWh proizvedene električne energije. Dejal je, da je Sklad v letu 2004 posloval zelo dobro. Na opozorila, da je samo Slovenija oziroma Sklad obremenjen s plačevanjem nadomestila za omejeno rabo prostora občinam Krško, Brežice ter Sevnica, je pojasnil, da v skladu s tretjim odstavkom 12. člena Meddržavne pogodbe ni možno bremeniti hrvaškega družbenika s kakršnimi koli javnimi dajatvami, ki niso obstajale v času podpisovanja te pogodbe. Na predlog Ministrstva za okolje in prostor je bil Sklad določen za zavezanca za plačevanje nadomestila zaradi omejene rabe prostora na območju jedrskega objekta, pri čemer je dolžan to plačevati najkasneje do leta 2008, ko mora biti odobrena lokacija nizko in srednje radioaktivnih odpadkov.

V razpravi so člani komisije ugotovili, da je Republika Slovenija zaradi neaktivnega delovanja hrvaške pogodbenice prisiljena k sprejemanju enostranskih odločitev (npr. iskanje lokacije za odlagališče), ki bi jih sicer v skladu z Meddržavno pogodbo morale sprejemati obe pogodbenici skupaj. Glede opozorila Nadzornega odbora Sklada, da je neupravičeno obremenjen z obveznostjo plačila nadomestila za omejeno rabo prostora zaradi jedrskega objekta, je bilo poudarjeno, da je obveznost plačevanja nadomestila z vidika namembnosti ustanovitve Sklada in porabe sredstev vprašljiva.

Po razpravi je komisija soglasno sprejela naslednje **s t a l i š č e**:

1. Po mnenju komisije je bilo Poročilo Nadzornega odbora Sklada za leto 2004 predloženo v državni zbor pozno. Zaradi lažjega spremljanja poslovanja Sklada in seznanjenja s vprašanji, povezanih z razgradnjo NEK in odlaganjem RAO iz NEK, bi bilo smiselno letna poročila predložiti v obravnavo prej. Komisija pričakuje, da bo poročilo za leto 2005 predloženo pravočasno in da ga bo možno obravnavati še v letošnjem letu.
2. Komisija ugotavlja, da je Sklad za financiranje razgradnje NEK in odlaganje radioaktivnih odpadkov iz NEK v letu 2004 uspešno posloval.
3. Komisija podpira vse predloge Nadzornega odbora Sklada Državnemu zboru Republike Slovenije.
4. Komisija poudarja, da bi morala Vlada Republike Slovenije predvideti nadaljnje aktivnosti in preučiti možnost priprave programa ukrepov, če bo Hrvaška še naprej kršila Meddržavno pogodbo, saj dosedanje delovanje hrvaške pogodbenice kaže, da določbe 18., 19. in 20. člena Meddržavne pogodbe, ki urejajo vprašanje reševanja sporov med pogodbenicama, nezadovoljivo urejajo primere neizpolnjevanja obveznosti iz te pogodbe. Dosledno izpolnjevanje vseh obveznosti obeh pogodbenic je pomembno z vidika izpolnjevanja Programa razgradnje NEK in odlaganja nizko in srednje radioaktivnih odpadkov in izrabljenega jedrskega goriva, ki med drugim vključuje tudi roke za izvedbo vseh aktivnosti.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije Darko Fras.

Mnenje komisije za lokalno samoupravo in regionalni razvoj k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o nepremičninskem posredovanju - druga obravnava, EPA 703

Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj je na 55. seji, dne 29. 3. 2006, obravnavala predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o nepremičninskem posredovanju, ki ga je Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo predložila Vlada Republike Slovenije.

Komisija je **podprla** navedeni predlog zakona.

Komisija opozarja na 14. člen, s katerim se spreminja 3. točka drugega odstavka 23. člena veljavnega zakona tako, da se za preverjanje namembnosti zemljišča namesto lokacijske informacije določa potrdilo o namembnosti zemljišča, ki ga izda pristojni upravni organ. Iz obrazložitve k 14. členu je razvidno, da se ta sprememba navezuje na predvidene spremembe zakona o urejanju prostora, ki pa še niso predložene v državni zbor.

V 17. členu se predlaga črtanje V. poglavja in 30. člena veljavnega zakona, ki ureja posamično ocenjevanje tržne vrednosti nepremičnine, ker naj bi se to področje uredilo v posebnem zakonu, za katerega pa po navedbah predstavnice Ministrstva za okolje in prostor še ni jasno, kdaj bo predložen v državni zbor. Glede na to, da se določbe tega poglavja navezujejo na zakon, ki ureja revidiranje, ter dajejo pristojnemu ministru zakonsko podlago za izdajo predpisa, ki ureja metodologijo posamičnega ocenjevanja tržne vrednosti nepremičnin, hkrati pa še ni sprejet poseben zakon, ki bo celovito uredil področje posamičnega ocenjevanja vrednosti nepremičnin, komisija predlaga predlagatelju, da preuči, ali ne bo s črtanjem V. poglavja nastala pravna praznina ter bi bilo treba to vprašanje za obdobje do sprejetja posebnega zakona urediti v prehodnih določbah. Komisija tudi pričakuje, da bo v državni zbor čim prej predložen zakon, ki bo uredil področje posamičnega ocenjevanja vrednosti nepremičnin.

Komisija opozarja, da bi bilo treba v nadaljnji obravnavi predloga zakona razjasniti status javnih podjetij, ki gospodarijo z javnimi zemljišči oziroma pojasniti, ali predmetni zakon velja tudi za javna podjetja, ki opravljajo posredovanja v prometu z nepremičninami.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije Darko Fras.

Mnenje komisije za družbene dejavnosti k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravniški službi - skrajšani postopek, EPA 733

Komisija Državnega sveta za družbene dejavnosti je na svoji 42. seji, 29. 3. 2006, obravnavala predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravniški službi, ki ga je v obravnavo državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije in **ga podprla**.

Predlog zakona je posledica potrebnih usklajevanj z zakonom o prekrških (Uradni list RS, št. 55/05 - uradno prečiščeno besedilo) - kot glavno kazen je namesto denarne kazni potrebno določiti globo - in z zakonom o priznavanju in vrednotenju izobraževanja (Uradni list RS, št. 73/04). V predlog zakona je vnesen del besedila Dogovora o reševanju odprtih vprašanj, določena je pravna podlaga za dodatek za povečan obseg dela zdravnikov in drugih zdravstvenih delavcev in zdravstvenih sodelavcev. Predlog zakona odpravlja tudi neskladja obstoječega zakona in natančneje ureja specializacijo zdravnikov ter zakonsko opredeljuje obseg dejavnosti Zdravniške zbornice Slovenije, ki se financira s članarino (določena je članarina in nadzor pristojnih organov in države).

Komisija je bila seznanjena z dejstvom, da Sindikat zdravstva in socialnega varstva Slovenije predlaga, da se v 8. in 9. členu podrobneje opredeli osnovne pogoje za povečan obseg dela, merila in obseg plačila za povečan obseg dela ter opredeli osnovne kriterije za opravljanje dežurne službe. Prav tako predlaga tudi spremembo 20. člena, ki ga je potrebno črtati ali pa v njem konkretno definirati kriterije za določitev osnove za izračun višine članarine za člane Zdravniške zbornice.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik gospod Robert Čeh.

Mnenje komisije za družbene dejavnosti k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih - skrajšani postopek, EPA 707

Komisija Državnega sveta za družbene dejavnosti je na svoji 42. seji, 29. 3. 2006, obravnavala predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o starševskem varstvu, ki ga je v obravnavo državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije, in **ga podprla**.

Predlog zakona predstavlja nadgradnjo že obstoječih pravic, ki izhajajo iz Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, ki je bil sprejet 21.11.2001 (Uradni list RS, št. 97/01, 76/03, 110/03, 3/04, 142/04, 111/05, 7/06). Zaradi upadanja števila rojstev skuša predlog zakona izboljšati razmere za oblikovanje in razvoj družin ter povečanje rodnosti. Izboljšave glede na obstoječi zakon so usmerjene v popravke nejasnosti in nelogičnosti veljavnega zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih. Predlog zakona ureja možnosti uveljavljanja pravice do krajšega delovnega časa tudi za

samozaposlene osebe in osebe, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo, ter podaljšanje dela s krajšim delovnim časom za enega od staršev do vstopa otroka v šolo.

Komisija je bila seznanjena s pripombami, ki ga je k obravnavanemu predlogu zakona posredovala Družinska pobuda - društvo za družini naklonjeno družbo. Komisija se je strinjala z njihovimi pripombami, vendar pa so predstavniki ministrstva pojasnili, da je družinska politika vključena v številne zakone, kot npr. zakon o delovnih razmerjih, zakon o socialnem varstvu, zakon o dohodnini, zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti in druge in bodo zato predlogi Družinske pobude upoštevani pri spremembah in dopolnitvah navedenih zakonov. Predstavniki predlagatelja so tudi zagotovili, da Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Direktorat za družino, skupaj s Strokovnim svetom za družino pri tem ministrstvu, koordinirajo vse zakonodajne aktivnosti za izboljšanje razmer na področju razvoja in oblikovanja družin ter povečanja rodnosti.

Komisija je soglašala z Društvom za družini naklonjeno družbo - Družinska pobuda, da je potrebno za večjo motivacijo mladih za ustvarjanje novih in številčnejših družin ustvariti v družbi ustrezno klimo in pogoje zaposlovanja, ki bodo delodajalcem zagotavljali ustrezne subvencije v primeru porodniških, bolniških in drugih dopustov pri vzgoji otrok.

Komisija je bila seznanjena tudi z načinom usklajevanja višin dodatkov po tem zakonu, ki se bodo v začetku vsakega leta usklajevali glede na rast življenjskih stroškov.

Komisija je opozorila tudi na preciznejše definicije, ki jih je potrebno oblikovati k 102. in 103. členu obstoječega zakona, ker se je pri inšpekcijskih pregledih pokazalo, da Centri za socialno delo po zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih nimajo pristojnosti za poseganje na področje vračanja neupravičeno pridobljenih denarnih sredstev.

Komisija je oblikovala naslednjo **konkretno pripombo**:

K 2. členu

6. člen se dopolni tako, da se doda nova 12. točka, ki se glasi:

"12. brezposelne osebe, ki so vključene v javna dela."

Obrazložitev:

Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih v 6. členu določa zavarovance za starševsko varstvo, med katere pa po sedANJI veljavni zakonodaji ne spadajo zgoraj navedene brezposelne osebe, ki so vključene v javna dela. Brezposelne osebe niso zavarovanci za starševsko varstvo, razen tiste osebe, ki prejemajo na Zavodu za zaposlovanje Republike Slovenije nadomestilo ali denarno pomoč, po predpisih, ki urejajo zavarovanje za primer brezposelnosti. Zavarovanci za starševsko varstvo so med drugimi tudi osebe, ki po prenehanju delovnega razmerja prejemajo nadomestilo med začasno zadržanostjo od dela od Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, po predpisih, ki urejajo zdravstveno zavarovanje.

Brezposelnim osebam, ki so vključene v javna dela, se od bruto dohodka plačujejo vsi prispevki od plač, ki vključujejo tudi prispevke za starševsko varstvo, kar pomeni, da je potrebno tudi te osebe vključiti med zavarovance za starševsko varstvo. Gre za neenotno opredeljevanje ter nenazadnje tudi neenakost pred zakonom, saj se za vse osebe, ki so navedene v 6. členu zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih plačujejo prispevki za starševsko varstvo in so iz tega naslova tudi zavarovanci.

Za brezposelne osebe, ki so vključene v javna dela se ravno tako odvajajo prispevki za starševsko varstvo in bi iz tega naslova morali biti opredeljeni kot zavarovanci.

***

Za poročevalko je bila določena državna svetnica gospa Marija Perkovič.

Komisija za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu novih sort rastlin - druga obravnava, EPA 734

Komisija državnega sveta za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je na 38. seji, dne 29.3.2006 obravnavala predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu novih sort rastlin, ki ga je Državnemu zboru Republike Slovenije predložila v obravnavo Vlada Republike Slovenije.

Predstavnica predlagatelja zakona je pojasnila, da je namen zakona uskladitev našega nacionalnega sistema za varstvo sort rastlin s sistemom za varstvo sort rastlin v Evropski skupnosti in prilagoditev zaradi sprememb predpisov v Republiki Sloveniji.

V državah članicah Evropske skupnosti, tudi v Sloveniji, obstajata dva sistema za varstvo sort rastlin; nacionalni sistem in sistem varstva sort rastlin Skupnosti. Žlahtnitelji sort rastlin se sami odločijo, po katerem sistemu bodo zavarovali novo sorto rastline. Sistem varstva sort rastlin skupnosti pomeni eno vlogo na Urad za rastlinske sorte v Skupnosti; sorta je s tem zavarovana v vseh državah članicah. Osnovna uredba Skupnosti prepoveduje, da bi se sorte, ki so zavarovane po sistemu za varstvo sort Skupnosti, dodatno zavarovale po nacionalnih predpisih za varstvo sort rastlin. Uredba skupnosti po drugi strani določa, da uveljavljanje pravic in sodno varstvo za sorte rastlin, zavarovanih po sistemu za varstvo sort rastlin v Skupnosti, poteka na podlagi nacionalnih predpisov s tega področja, v Sloveniji torej na podlagi zakona o varstvu novih sort rastlin.

V razpravi je komisija predlog zakona **podprla**, saj je menila, da je s spremembo zakona uveljavljeno tudi enakopravno obravnavanje upravičencev za varstvo sort rastlin z območja skupnosti. Hkrati s temi spremembami se zakon usklajuje z določbami zakona o prekrških in določa pristojno sodišče za spore s področja varstva sort rastlin.

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije Cvetko Zupančič.

Prvi odstavek 56. člena zakona o državnem svetu - državni svet in njegova delovna telesa imajo pravico zahtevati od državnih organov pojasnila in podatke v zvezi z zadevami, ki jih obravnavajo

ODGOVOR MINISTRSTVA ZA PRAVOSODJE

na vprašanje državnega svetnika Jožeta Ilca glede izplačila odškodnin

V vašem dopisu z dne 9.2.2006 naslavljate na Ministrstvo za pravosodje in Ministrstvo za javno upravo vprašanja v zvezi z odškodninami v smislu 26. člena Ustave RS.

V obdobju od 1.1.2005 do 28.2.2006 je Državno pravobranilstvo prejelo 322 odškodninskih zahtevkov v skupni vrednosti 10.523.033.622,57 SIT. Vloženih tožb je bilo 124 v skupni vrednosti 5.484.128.967,54 SIT, 198 zadev v skupni vrednosti 5.038.904.655,03 SIT pa se nanaša na odškodninske zahteve, ki so bili vloženi v postopku pred vložitvijo tožbe. Vse navedene zadeve se nanašajo na nepravilno delo različnih državnih organov oziroma zaradi kršitve 26. člena Ustave RS.

Iz letnih poročil Državnega pravobranilstva je razvidno, da je bila Republika Slovenija že pravnomočno obsojena zaradi nepravilnega dela državnih organov. V 134 zadevah je bila obsojena na plačilo 169.565.397,42 SIT. (s poravnavo se je Republika Slovenija obvezala plačati 25.783.743,57 SIT, razliko pa je potrebno upoštevati, da so v tovrstnih zadevah tožniki skupaj zahtevali 15.716.452.690,63 SIT, kar pomeni, da so bili oškodovanci oziroma tožniki uspešni samo v višini 1,08%. Kot že navedeno, so bile odškodnine v navedenih zadevah že izplačane.

Pregled po posameznih področjih je pokazal, da je bilo največ odškodnin plačanih zaradi poškodb, ki so jih policisti povzročili med opravljanjem uradnih postopkov (v 29 zadevah je bila država obsojena na plačilo 39.073.386,00 SIT - v navedenem znesku so zajeti tudi primeri sklenjenih poravnav). Sledijo obsodbe zaradi nepravilnega ravnanja uradnih oseb v okviru delovanja različnih državnih organov (tu niso vključeni pravosodni organi) in sicer je bila država v 29 zadevah dolžna plačati odškodnine v skupnem znesku 110.472.286,00 SIT.

Zaradi nepravilnega dela sodišč je bila država zavezana na plačilo v 13 zadevah v skupnem znesku 15.998.000,00 (v tej številki niso zajete obsodbe oziroma prijateljske poravnave sklenjene pred Evropskim sodiščem za človekove pravice v Strasbourghu).

V zvezi z vprašanjem, ali in v koliko primerih je Republike Slovenija regresirala odškodnino zoper povzročitelje škode, navajamo, da je Republika Slovenija v obdobju od 1.1.2005 do 28.2.2006 uveljavljala regresni zahtevek v šestih zadevah v skupni vrednosti 20.212.288,37 SIT. V zvezi z uveljavljanjem regresa pa je potrebno opozoriti, da je mogoče regresirati odškodnino, če je bilo dejanje storjeno s kaznivim dejanjem, ali

če se lahko povzročitelju dokaže naklep oziroma najmanj velika malomarnost. Dosedanja sodna praksa dokazuje, da je dokazovanje takšne odgovornosti izredno težko in dolgotrajno. Pregled zaključenih zadev v katerih je Republika Slovenija uveljavljala regresni zahtevek zoper povzročitelja in v obeh zadevah je bila uspešna za plačilo 2.843.774,60 SIT (s tožbo je Republika Slovenija uveljavljala 3.033.759,38 SIT).

V Ministrstvu za javno upravo razpolagajo s podatki o sklenjenih izvensodnih in sodnih poravnava, ki jih je tožena stranka Republika Slovenija, ki jo zastopa Državno pravobranilstvo RS, sklenila s tožečimi strankami in h katerim je Vlada RS dala soglasje, gre pa za tožbene zahtevke, ki so bili zoper Republiko Slovenijo vloženi pred letom 2005. Gre za **šest** za državo kar najbolj ugodno sklenjenih poravnava, kjer gre največkrat za ustavljene kazenske postopke ter posledično izplačilo odškodnine zaradi premoženjske in nepremoženjske škode, nastale zaradi neupravičenega prestajanja kazni zapora, neupravičenega pripora in neupravičeno zaseženih predmetov. V nobenem od navedenih primerov ne gre za škodo, ki bi jo s svojim dejanjem povzročil zaposleni v državnem organu ali nosilec javnih pooblastil in bi bilo zoper njega potrebno kakorkoli ukrepati.

Skupni znesek odškodnin iz zgoraj navedenih poravnava znaša 13.831.191,00 SIT.

V zvezi z odškodninsko odgovornostjo javnih uslužbencev pa je potrebno opozoriti na določbe zakona o javnih uslužbencih, ki se nanašajo na odškodninsko odgovornost, in sicer zakon določa, da je javni uslužbenec odškodninski odgovoren za škodo, ki jo protipravno povzroči delodajalcu pri delu ali v zvezi z delom naklepno ali iz hude malomarnosti. Prav tako pa v skladu z zakonom delodajalec uveljavlja regres za poplačilo odškodnine, ki jo je izplačal za škodo, ki jo je javni uslužbenec povzročil na delu ali v zvezi z delom iz hude malomarnosti tretji osebi.

Ministrstvo za obrambo RS navaja, da je pravna oseba služba ministrstva v letih 2005-2006 v reševanje prejela 49 odškodninskih zahtevkov, skupna vrednost zahtevanih odškodnin znaša približno 165.000.000,00 SIT. Zaključili so 4 zadeve, od tega sta bila 2 zahtevka umaknjena in 2 po katerih je bilo strankama izplačano skupaj 855.634,00 SIT. Preostali zahtevki so še v reševanju (bodisi v okviru predhodnega postopka poskusa poravnave ali pa sodnega postopka). V 26 primerih so oškodovanci zatrjevali objektivno odgovornost Ministrstva za obrambo, v 6 primerih pa subjektivno odgovornost, v 17 primerih hkrati objektivno in subjektivno Ministrstva za obrambo oziroma njegovih delavcev, za katere odgovarja ministrstvo. V nobenem primeru zoper zaposlene niso predlagali regresne odgovornosti, saj za to niso bili izkazani potrebni elementi.

Na Ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo tovrstnih zadev niso zabeležili.

Na Ministrstvo za zunanje zadeve tovrstni zahtevek v letih 2005 in 2006 ni bil vložen.

Vprašanje državnega svetnika Jožeta Ilca je bilo objavljeno v Poročevalcu št. 5/06.

ODGOVOR MINISTRSTVA ZA PROMET

na vprašanje državnega svetnika Borisa Janeza Berganta v zvezi z železniško postajo

---

V zvezi z vprašanji državnega svetnika Borisa Berganta, ki ste nam jih poslali z dopisom št. 326-03/90-2/17, dne 15.02.2006, vam zaradi okoliščin ni bilo moč z gotovostjo pozitivno in konstruktivno odgovoriti nanje, preden se ni kritični datum 15.03.2006 tudi dogodil.

Prosim vas, da z odgovorom seznanite tudi državnega svetnika, ki je vprašanja zastavil, in sicer:

Kaj bo Ministrstvo za promet storilo, da prepreči ponovno prekinitvev železniškega prometa med Avstrijo in Slovenijo na železniški postaji Jesenice, ki jo je moč pričakovati dne 15.03.2006?

Ministrstvo za promet se je celotno obdobje zavzemalo, da se zadeve na železniški mejni postaji Jesenice uredijo med upravo Holdinga Slovenske železnice, d.o.o., in izvršilnimi železniškimi delavci na omenjeni postaji.

Ker je bilo za slednje potrebno dopolniti Sporazum med železniškima upravama OeBB in SŽ, prepričati izvršilne železniške delavce, da se obdobjih izpitov udeležijo in na njih odgovarjajo na zastavljena vprašanja ter si tako pridobe enega od osnovnih kriterijev za opravljanje svojega dela, je bilo v izredno kratkem času, ki je bil na razpolago in dejstvu, da so se izvršilni delavci obdobjih izpitov sicer udeležili, vendar na vprašanja niso odgovarjali, zelo težko napovedovati izhod iz nastalega položaja.

Danes, ko so izvršilni železniški delavci na železniški postaji Jesenice že opravili obdobje izpite v dneh 13., 14. in 15. marca 2006, skupaj vseh 19 izvršilnih delavcev, lahko rečemo, da je bilo delovanje vseh udeleženi v zadevo izredno konstruktivno.

Kako bo Holding Slovenske železnice, d.o.o., ukrepal v zvezi z izrečenimi ukrepi vlakovnim odpravnikom železniške postaje Jesenice: Izredna odpoved pogodbe o zaposlitvi brez odpovednega roka?

Holding slovenske železnice, d.o.o., je izrečene ukrepe umaknil.

Vprašanje državnega svetnika Borisa Janeza Berganta je bilo objavljeno v Poročevalcu št. 5/06.

Sklep državnega sveta ob obravnavi **vprašanja** državnega svetnika Marjana Maučeca v zvezi z **regulacijo vodotokov in osuševanja v času gnezdenja ptic**

Državni svet Republike Slovenije je na 42. seji, dne 15. 3. 2006, v skladu z 41. členom poslovnika državnega sveta (Ur. l. RS, št. 44/93, 14/99, 2/04 in 18/05) obravnaval vprašanje **državnega svetnika Marjana Maučeca** v zvezi z regulacijo vodotokov in osuševanja v času gnezdenja ptic in na podlagi prvega odstavka 56. člena zakona o državnem svetu (Ur. l. RS, št. 44/92 in 76/05) sprejel naslednji

S K L E P :

Državni svet Republike Slovenije podpira vprašanje državnega svetnika Marjana Maučeca in predlaga Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in Ministrstvu za okolje in prostor, da vprašanje preučita in nanj odgovorita.

Vprašanje državnega svetnika Marjana Maučeca se glasi:

Kako se razlaga oziroma razume 33. člena Zakon o divjadi in lovstvu², ki govori o regulaciji vodotokov in osuševanju ter v četrtem odstavku prepoveduje, v času gnezdenja ptic, t.j. med 1. marcem in 1. avgustom, sekanje zarasti ob vodnih bregovih, čiščenje kanalov in praznjenje vodnih zajetij? Predvsem kaj pomeni pojem "čiščenje kanalov"³ ob hkratnem upoštevanju Zakona o vodah⁴, predvsem 89. in 100. člen, ki določa vzdrževanje vodnih in priobalnih zemljišč, katerih cilj je varstvo pred škodljivim delovanjem voda v naseljih ter omejevanje neposredne poplavne ogroženosti večjih razsežnosti?

Obrazložitev:

V preteklem letu so se na porečju reke Mure pojavile težave pri izvedbi košnje vodne infrastrukture namenjene varstvu pred škodljivim delovanjem voda v naseljih ter omejitvi neposredne poplavne ogroženosti večjih razsežnosti. Podjetje VGP Mura je v skladu in na podlagi koncesijske pogodbe ter potrjenega letnega programa Ministrstva za okolje in prostor, v skladu z Zakonom o vodah, kosilo brežine na reki Ščavnici in odvodnih kanalih v okolici Ljutomera, kar je pristojni organ Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano opredelil kot kršitev četrtega odstavka 33. člena Zakona o divjadi in lovstvu. Na to odločitev se je odzval tudi pristojen organ Ministrstva za okolje in prostor in poudaril, da četrti odstavek 33. člena Zakona o divjadi in lovstvu nikjer izrecno ne omenja košnje vodnih brežin vodotokov, pojem »čiščenja kanalov« pa ni definiran in po mnenju tega organa ne zajema košnje kot take.

Iz navedenega izhaja, da se v vsakdanji uporabi kaže neskladnost obeh zakonov oziroma nezmožnost hkratnega izvajanja Zakona o vodah in Zakona o divjadi in lovstvu zato je potrebno opredeliti oz. razlagati pojem čiščenja tako, da bo zagotovljeno varstvo pred škodljivim delovanjem voda v naseljih in hkrati zaščita živali, ki gnezdijo na rečnih brežinah.

* * *

---

² Ur.l. RS št.: 16/04

³ zakon namreč ne vsebuje definicije tega pojma

⁴ Ur.l. RS, št. 67/2002, 110/2002-ZGO-1, 2/2004, 41/2004-ZVO-1

Državni svet Republike Slovenije predlaga Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in Ministrstvu za okolje in prostor, da vprašanje preučita in v skladu s 96. členom poslovnika državnega sveta (Ur. l. RS, št. 44/93, 14/99, 2/04 in 18/05) nanj v roku 30 dni odgovorita.

Sklep državnega sveta ob obravnavi vprašanje državnega svetnika Dora Hvalice glede veleposlaništva Slovenije v okviru Unesca

---

Državni svet Republike Slovenije je na 42. seji, dne 15. 3. 2006, v skladu z 41. členom poslovnika državnega sveta (Ur. l. RS, št. 44/93, 14/99, 2/04 in 18/05) obravnaval vprašanje **državnega svetnika Dora Hvalice** glede veleposlaništva Slovenije v okviru Unesca in na podlagi prvega odstavka 56. člena zakona o državnem svetu (Ur. l. RS, št. 44/92 in 76/05) sprejel naslednji

S K L E P :

Državni svet Republike Slovenije podpira vprašanje državnega svetnika Dora Hvalice in predlaga Ministrstvu za zunanje zadeve in Ministrstvu za kulturo, da vprašanje preučita in nanj odgovorita.

Vprašanje državnega svetnika Dora Hvalice se glasi:

"Zakaj je Slovenija ena redkih evropskih držav (poleg Bolgarije in Ukrajine), ki nima svojega veleposlaništva v okviru UNESCA?"

Obrazložitev:

UNESCO v okviru misije za ohranitev svetovne dediščine spodbuja varovanje in ohranitev naravne in kulturne dediščine posameznih držav in jim preko njihovih nacionalnih komisij omogoča sodelovanje in pomoč pri izpeljavi programov in vzdrževanju naravnih in kulturnih spomenikov, pri izobraževanju, na področjih znanosti, družboslovja in družbenega osveščanja. V Sloveniji spadajo pod zaščito UNESCA v okviru ohranjanja svetovne naravne dediščine samo Škocjanske jame. Ob množici naravnih bogastev, za naš prostor značilnih izdelkov (npr. idrijska čipka) ter zgodovinsko in kulturno pomembnih mest, ki jih premore Slovenija, bi bilo dobro, da bi na seznam uvrstili še kakšen drug naravni ali kulturni spomenik. Na leto lahko država UNESCO predlaga uvrstitev samo enega naravnega spomenika na listo svetovne dediščine. Ker smo v vseh preteklih letih uspeli na to listo uvrstiti samo en naravni spomenik, bi bilo potrebno bolj pospešeno delovanje na tem področju, saj lahko tudi na takšen način bistveno pripomoremo k ohranjanju in varovanju našega okolja in naše bogate dediščine.

Za Slovenijo, ki se rada ponaša s svojimi naravnimi bogastvi, lahko podatek o tem, da je poleg Bolgarije in Ukrajine edina evropska država, ki nima pri UNESCO svojega veleposlaništva, deluje zelo negativno na njeno promocijo, saj daje občutek, da ohranjanje naravne in kulturne dediščine ni na našem seznamu prioritet.

Veleposlaništvo, ki bi se resnično specializiralo za ohranjanje in promocijo naše naravne in kulturne dediščine bi imelo tudi večji vpliv kot ga ima trenutno lahko slovenska nacionalna komisija pod okriljem Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, saj je že sama rubrika o UNESCO na spletni strani ministrstva je premalo informativna in morebitnemu obiskovalcu ne nudi nobenih podrobnejših informacij o njihovem delu in programih. Kljub relativni majhnosti prostora je raznolikost naravnih in kulturnih znamenitosti tolikšna, da bi morali na vse možne načine poskrbeti, da bi se te tudi ohranile in zaščitile. Hkrati bi to pomenilo dober vpliv na turizem, splošno kulturno in geografsko prepoznavnost Slovenije ter večjo okoljsko ozaveščenost prebivalstva in turistov.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Ministrstvu za zunanje zadeve in Ministrstvu za kulturo, da vprašanje preučita in v skladu s 96. členom poslovnika državnega sveta (Ur. l. RS, št. 44/93, 14/99, 2/04 in 18/05) nanj v roku 30 dni odgovorita.

JAVNA RAZPRAVA O PROBLEMATIKI VARSTVA PRED EROZIJO IN HUDOURNIKI

Javna razprava o problematiki varstva pred erozijo in hudourniki je bila v ponedeljek, **23. januarja 2006.**

Javno razpravo sta organizirala **Državni svet Republike Slovenije in Klub samostojnih podjetnikov Slovenije.**

Javno razpravo je vodil predstavnik Kluba samostojnih podjetnikov Slovenije Janez Pretnar

* * *

Janez Sušnik, predsednik državnega sveta in Kluba samostojnih podjetnikov Slovenije, je uvodoma pozdravil vse zbrane in poudaril, da naravne katastrofe, ki so v zadnjih letih prizadele številne kraje po svetu, potrjujejo trditve klimatologov, ki so že pred časom opozarjali, da bodo zaradi globalnih klimatskih sprememb vremenske razmere postale vedno bolj ekstremne, ki pa povzročajo naravne nesreče tudi na območjih, ki so nekoč veljala za relativno varna. Hudourniški izbruhi in številni zemeljski plazovi, ki so povzročili ogromno škodo v Posavju, so nas opozorili, da Slovenija ni nobena izjema in da se nam v prihodnje lahko obetajo podobne ali celo še hujše katastrofe. Zato se moramo na te razmere hitro in učinkovito odzvati.

Dejal je, da državni svet ugotavlja, da se o varstvu pred naravnimi nesrečami, še posebej o varstvu pred delovanjem različnih vrst erozij in hudournikov, izven strokovnih krogov praktično ne govori, razen ko pride do naravne nesreče. Če želimo zmanjšati število naravnih nesreč ali vsaj ublažiti njihove posledice, bi morali načrtovati varstvo

pred delovanjem erozije in hudournikov v času, ko je narava prizanesljiva in pozornost ni usmerjena zgolj v odpravljanje njihovih posledic. Menil je, da se premalo zavedamo dejstva, da zagotavljanje varnosti pred erozijo in hudourniki ne pomeni zgolj fizične varnosti prebivalcev na ogroženih območjih, ampak ima bistveno širšo gospodarsko in demografsko dimenzijo. Pri nas skoraj polovico ozemlja predstavljajo erozijsko potencialno ogrožena območja, zato bi moralo biti zagotavljanje varnosti pred erozijo in hudourniki v velikem interesu države. Pri tem ne smemo prezreti državljanov, ki pričakujejo in zahtevajo tako stopnjo varnosti, kot jo je ob doseženem civilizacijskem nivoju Slovenija sposobna in dolžna zagotoviti. Sosednje alpske države, s katerimi se želimo primerjati, vlagajo v varnost bistveno več kot pri nas in v skladu z razmerami tudi vsako leto več. Zavedajo se, da je cena preventive bistveno nižja od cene sanacije. Žal tega ne moremo govoriti za Slovenijo, kjer smo skrb za varnost pred erozijo in hudourniki v veliki meri prepustili lokalnim skupnostim, katerim pa nismo zagotovili zadosten obseg sredstev za izvajanje potrebnih ukrepov. Dodal je, da smo pred leti za zaščito ob naravnih nesrečah naredili mnogo več kot danes, ko so vremenske razmere bolj ekstremne.

Ob koncu je poudaril, da je srečanje namenjeno predvsem temu, da bi osvetlili najbolj pereča vprašanja v zvezi z načrtovanjem in zagotavljanjem varnosti pred erozijo in hudourniki. Izrazil je prepričanje, da lahko začrtamo smernice nadaljnjega razvoja na tem področju in na ta način pomembno prispevamo k zagotavljanju varnosti bivanja in gospodarjenja v Sloveniji.

Janez Podobnik, dr. med., minister za okolje in prostor, je uvodoma dejal, da na Ministrstvu za okolje in prostor delovna skupina pripravlja listo projektov, s katerimi bo naša država kandidirala za pridobitev dodatnih sredstev Kohezijskega sklada v obdobju 2007-2013. Poudaril je, da je zelo pomembno, katere projekte bomo izbrali za pridobitev dodatnih sredstev iz naslova Kohezijskega sklada. Po njegovem mnenju se je zgodil pomemben premik, saj bodo prvič predlagani tudi projekti, ki so povezani z vodno infrastrukturo oziroma s problematiko poplavne varnosti v Sloveniji.

Poudaril je, da smo Slovenci lahko upravičeno ponosni na našo geografsko lego in raznolikost, ki pa je žal tudi vzrok za številne vrste naravnih nesreč. Opozoril je, da v zadnjih letih po vsem svetu beležimo vse večje število poplav, žal Slovenija pri tem ni izjema. Poplave so v svetovnem merilu najštevilčnejše naravne nesreče, ki lahko zahtevajo tudi smrtne žrtve. Prizadenejo več ljudi kot katera koli druga naravna nesreča in nenazadnje povzročijo veliko gospodarsko škodo. Po drugi strani so poplavni dogodki vedno del narave, našega življenja in naše simbioze z njo. Poplave so obstajale od nekdaj. Poudaril je, da kolikor je mogoče, je treba ustaviti človekovo vmešavanje v naravne procese, jih nevtralizirati, če je to mogoče, in tudi preprečiti.

Skupna dolžina vodnih tokov, rek, stalnih in hudourniških pritokov v Sloveniji je okoli 26.600 kilometrov. Po skupni količini rečne vode na prebivalca se Slovenija uvršča med najbogatejše evropske države, saj skoraj štirikrat presehamo evropsko povprečje. Zelo raznolike geografske značilnosti Slovenije botrujejo temu, da so pri nas zastopane vse pojavne oblike površinskih voda: od počasi tekoče reke Mure, ki je lansko leto ponovno pokazala svojo moč, do rečnih tokov v kraškem podzemlju in rek hudourniškega

značaja, ki na ozemlju Slovenije prevladujejo in oblikujejo svoj tok v številnih ozkih visokogorskih dolinah in na pretežno lahko preplavljajočih karbonatnih geoloških podlagah, kar jim daje osnovno značilno dinamiko, ki ob izrednih meteoroloških dogodkih (izredne padavine) predstavlja veliko naravno nevarnost nastopa poplav in z njimi povezane rečne erozije.

Škodljivemu delovanju poplav so izpostavljene predvsem ozke doline, pa tudi ravninska območja, kamor pridrvijo z velikimi količinami plavja in plavin in se nato razlijejo na njim naravno pripadajoče, a od človeka velikokrat tudi neustrezno poseljene površine. Hudourniški tipi poplav so prognostično najzahtevnejši. Pri tovrstnih poplavah se vse zgodi hitro, tako rekoč v nekaj urah. Praviloma so posledica burnih vremenskih dogajanj in intenzivnih padavin v hribovitem svetu. Voda, ki odteka po pobočjih in katere tok je hiter, se združi v ozkih grapah in nato nenadzorovano odteče. Poudaril je, da je hudourniški tip poplav najtrši oreh povsod po svetu. Težko je na primer predvideti pot nevihtnih celic, ki povzročajo najintenzivnejše padavine. Lahko določimo širše območje, kje bodo padavine, žal pa ne moremo izpostaviti mikrolokacij, na primer neke doline.

V primeru nižinskih tipov poplav gre za večje in daljše reke: predvsem reka Mura, delno pa Drava in Sava ter drugi veliki veletoki. Ker že vemo, kolikšne količine padavin in voda se zbere v zgornjem povirnem delu reke, lahko toliko lažje predvidimo dinamiko odtoka in poplav v nižjem delu. Pri nas je takšen tip redek. Še najbolj očiten primer tega tipa poplav je bil na reki Muri v lanskem letu. Dejal je, da so zaradi dobrega sodelovanja naših vodarjev s svojimi kolegi v sosednji Avstriji in ob velikem prizadevanju gasilcev, civilne zaščite, občin in drugih preprečili najhujše, in sicer da niso nekateri več desetletni, morda ne najbolj vzdrževani poplavni nasipi popustili. V celoti gledano je Slovenija povirna dežela, kjer se vse dogaja na hitro. Pri nas merimo poplave v urah, dnevno ali dveh, v sosednji Madžarski pa lahko vse skupaj traja celo teden ali več. Poznamo še tretji tip poplav, ki se pri nas pojavljajo na kraških rekah, kar pomeni na skoraj tretjini ozemlja naše države. V tem primeru je pojav na srečo prognostično bolj zanesljiv.

Številni poplavni dogodki v Sloveniji v zadnjih desetletjih so povzročili porušitve številnih objektov, tako individualnih kot tudi objektov javne infrastrukture (ceste, mostovi, vodni objekti), kar je imelo tudi negativen vpliv na nacionalno gospodarstvo. Večje in obsežnejše poplave lahko po strokovnih ocenah pričakujemo na 95.000 ha površin. Poplavljenih je lahko tudi več kot 2.500 ha urbanih površin. Dejal je, da na območju, kjer so možne katastrofalne poplave (poplave s povratno dobo nad 50 let), živi kar četrtnina prebivalcev Slovenije. Tako katastrofalne poplave ogrožajo južni del Ljubljane, del Celja, Laškega, Krškega, Slovenj Gradca, Murske Sobote, Železnikov, Škofje Loke, Litije, Grosuplja, Kočevja. Poleg naštetih večjih naselij pa obstajajo še številna druga manjša naselja.

V nadaljevanju je predstavil zakonsko ureditev obravnavane problematike. Država ureja preventivno varstvo pred poplavami z zakonom o vodah, varstvo pred naravnimi nesrečami in sanacijo le-teh pa urejata zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami ter v letu 2003 sprejet zakon o odpravi posledic naravnih nesreč, ki vključuje tudi poplave. Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami določa ukrepe za

neposredno tehnično in fizično zaščito ljudi in premoženja ter zagotovitev osnovnih pogojev za življenje na prizadetih območjih. Zakon o odpravi posledic naravnih nesreč sistemsko ureja eno od oblik financiranja odprave posledic škodljivega delovanja voda, predvsem poplav in plazov.

Dejal je, da prav v teh dneh potekajo še zadnja medresorska usklajevanja o predlogu resolucije o sanaciji pojavov nestabilnosti tal kot strateškem dokumentu, v katerem bo določena izvedba ukrepov postopne stabilizacije pojavov nestabilnosti tal, ki so jih povzročile naravne nesreče. Resolucija je namenjena sanaciji manjših in srednjih zemeljskih plazov, ki niso nastali zaradi človekovega ravnanja ali posegov v prostor. V sam postopek priprave predloga resolucije bodo vključili tudi obe reprezentativni združenji slovenskih občin in predstavnike slovenskega zavarovalniškega združenja.

Zakon o odpravi posledic naravnih nesreč določa finančne vire za državno pomoč pri odpravi posledic naravnih nesreč, kako se sredstva zagotavljajo, pogoje in način dodeljevanja le-teh in tudi posebne pogoje za posege v prostor in graditev objektov. Temelji na načelu, da morajo biti v državnem proračunu zagotovljena sredstva za pomoč pri odpravi posledic naravnih nesreč, ki se lahko uporabljajo le ob določenih vrstah naravnih nesreč. Pri dodeljevanju teh sredstev za stvari zasebnega prava se ob upoštevanju solidarnosti upošteva tudi merilo zavarovanosti stvari za škodo zaradi naravnih nesreč, in sicer tako, da je oseba zasebnega prava upravičena do več sredstev državne pomoči za zavarovane stvari, kar pa ne velja za stvari in za primere, ki jih ob nastanku nesreče ni bilo mogoče zavarovati. Ker pa gre za uporabo javnih financ, se nadzor nad njihovo uporabo opravlja na podlagi predpisov, ki urejajo javne finance.

Stvari, na katerih se posledice naravne nesreče lahko odpravijo s pomočjo sredstev državne pomoči, so lahko v lasti države, občine ali osebe zasebnega prava. Prav tako zakon določa, da se sredstva državnega proračuna lahko pridobijo le na stvareh, ki so del državne ali lokalne infrastrukture, za katero se investicijska in vzdrževalna dela zagotavljajo v proračunu; ki so namenjena izvajanju državne ali lokalne javne službe, ki se financira iz proračuna; ki so kulturni spomeniki, razglašeni z aktom države ali občine; ki so zemljišča v lasti države ali občine in se njihovo vzdrževanje ali obnavljanje financira iz proračunskih sredstev; ki so namenjene stalnemu bivanju ali izvajanju dejavnosti, če gre za stvari v lasti zasebnega prava. Omenjena sredstva pa se ne smejo uporabiti za povrnitev negmotne škode ali izgubljenega dobička. Prav tako se po tem zakonu sredstva državne pomoči ne uporabljajo za financiranje intervencije in drugih ukrepov, predpisanih v zvezi z zagotavljanjem osnovnih pogojev za življenje na podlagi zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami. Nadalje se pomoč pri odpravi posledic naravne nesreče iz sredstev državnega proračuna ne sme dati za primere, kadar so poškodbe na stvari nastale zato, ker so bili zaradi hude malomarnosti ali iz naklepa opuščeni predpisani ukrepi za zmanjšanje ali preprečitev nastanka škode ob naravni nesreči.

Vlada ob vsakokratnem programu odprave posledic naravne nesreče določi ukrepe za odpravo posledic naravne nesreče, oceno višine sredstev po posameznih ukrepih odprave posledic naravne nesreče na stvareh ter predvidena poraba sredstev v posameznih proračunskih letih (če gre za večjo škodo). Določijo se tudi nosilci

posameznih nalog, in sicer za vzdrževanje sistema opazovanja vplivnega območja naravne nesreče, vzdrževanje izvedenih interventnih ukrepov, izvajanje nujnih del in izdelavo strokovnih podlag. Program za odprave posledic poplav in z njimi povezane erozije pripravi ministrstvo, pristojno za upravljanje z vodami, skupaj s svojimi pristojnimi organi v sestavi. V zvezi z lanskoletnimi hudimi poplavami v juliju in avgustu je opozoril, da z ustreznimi službami pripravljajo prvi predlog celovitega reševanja velikih škod, ki so se zgodile na vodotokih, hudournikih. Pri tem so pred temeljno dilemo, kako predlog uokviriti v okviru postavke tekoča proračunska rezerva, ki je edina postavka, ki jo imamo v tekočem proračunu za te namene. Poudaril je, da mu je v zadnjih dveh letih uspelo postopno dvigniti višino sredstev za gospodarsko javno službo upravljanja z vodami in za delovanje Sklada za vode. V naslednjih mesecih pričakuje korekten dialog s tistimi občinami, ki so bile v lanskih poplavah najbolj prizadete, v okviru katerega naj bi same predlagale prednostne projekte, da bo lahko v dveh letih poravnane čim več škode.

Država za sanacijo škode po poplavah zagotavlja velika solidarnostna sredstva, ki pa v principu nikoli niso zadostna za pokritje dejansko nastale škode. Tudi zato, ker v Sloveniji še ni dovolj razvit sistem zavarovalništva. Pričakuje, da bodo predstavniki zavarovalnic podali predloge, skupaj s predstavniki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pa bodo poskusili vzpostaviti nekatere nove mehanizme, med njimi tudi rešitev, ki je uveljavljena v sosednji Republiki Avstriji.

Izkušnje zadnjih treh desetletij kažejo, da država skupaj z lokalnimi skupnostmi od enega do drugega poplavnega dogodka težko uspe sanirati glavnino poškodovanih objektov, kaj šele, da bi povečali stopnjo varnosti pred ponovnimi poplavnimi dogodki. Pokazalo se je tudi, da temu ni vzrok samo problem nezadostnih sredstev, ampak tudi relativno omejen kadrovski potencial strokovnjakov na tem področju, kljub temu, da smo lahko ponosni na pridobljeno znanje na tem področju vse od avstroogrskih časov. Ob tem je opozoril na zahtevne postopke pridobivanja dovoljenj za gradnjo, poleg tega se srečujemo z relativno hitrim razvojem poselitve, ki prehitava dinamiko urejanja voda in priprave ustreznih prostorskih aktov.

Dejal je, da je kot minister "vpet med tnalom in nakovalom", saj opravlja dve nalogi, zaradi česar se postavlja vprašanja, kako se na koncu modro odločiti. Nenazadnje je treba pri tem upoštevati socialne in psihološke stiske, ki se vedno pojavijo ob večjih naravnih nesrečah. Prav tovrstne stiske so mnogokrat povod za nerazumevanje ali pa nespreejemanje načina sanacije, ki ga predlaga država oziroma strokovne institucije. Pristop, ki upošteva tudi dimenzijo posameznikove in družbene stiske, je zato bolj učinkovit.

Pobudniki razvoja poselitve velikokrat zanemarjajo dejstvo nevarnosti poplav in znova vnašajo v poplavni prostor nov potencial ogroženosti, ne da bi pri tem predhodno poskrbeli za celovito varstvo pred poplavami. Izjemno pomembno se mu zdi, da se učimo od naših prednikov in njihovega spoštovanja narave. Če pogledamo, katere hiše so večinoma prizadete v poplavah, potem ugotovimo, da najpogosteje to niso stare hiše. Naši predniki so dobro vedeli, da je vodam treba dati prostor. Vode se morajo razlivati. Ne smemo jih zaustaviti. Z urbanizacijo vse pogosteje zavzemamo prostor, ki je bil last vode. Pri tem se zanašamo na tehnične ukrepe, ki pa so lahko učinkoviti, lahko pa tudi

ne. Tudi zato so škode, ki nastanejo v poplavah, vsako leto večje. Zato sam podpira, da bi to znanje in izkušnje vgradili v prostorske načrte. Gre za to, da moramo vse svoje življenje prilagajati tudi naravnim razmeram. Dejal je, da včasih prehitro pozabljamo oziroma ne vemo več, do kje je prišla voda pred 50. leti, kaj so vode odnesle naših prednikov. Zato je ena najpomembnejših nalog ozaveščanje ljudi o možnosti pojava poplav in o sobivanju s poplavami. Tukaj imajo pomembno vlogo tudi institucije nevladnega sektorja, asociacije vodarjev in druge strokovne institucije, ki imajo več desetletno, skoraj 50-letno tradicijo. Ne smemo si jemati prostora, ki pripada vodi, ampak moramo upoštevati pravila, ki obstajajo v naravi. V zadnjem desetletju so številne poplave povzročile ogromno materialne škode in tudi zahtevale človeške žrtve. Narava se vedno dokazuje kot zmagovalka, ki se bori za svoj prostor in nas opozarja, da moramo primerno ravnati tudi na območju gozdov in kmetijskih zemljišč, se zavzemati za ustrezne poselitvene vzorce ter zelo premišljeno posegati v vodni prostor.

Ob koncu je opozoril na primer gostinsko turističnega kompleksa v zdravilišču Laško, ki je vpeto med strugo Savinje in zelo zapleteno geomorfološko strukturo pritokov, ki v bližini zdravilišča Laško pritekajo v reko Savinjo. Konec lanskega leta oziroma v začetku tega leta so uspeli v okviru strokovnega in zapletenega postopka doseči, da bo projekt, ki bo odprl številna nova delovna mesta, uspešno zaživel. S tem projektom se bo rešila tudi poplavna varnost Savinje, v smeri proti Celju in nato še višje navzgor. Upa, da so v okviru drugih poplavnih projektov na vodni infrastrukturi v sami bližini mesta Laško našli tako rešitev, da v primeru večjih voda reke Savinje le-ta ne bo prizadela novega turističnega kompleksa v zdravilišču Laško. Poudaril je tudi, da bodo ugotovitve z javne predstavitve v podporo strokovni ekipi njihovega ministrstva vsaj pri dveh projektih: (a) pri umeščanju projektov vodne infrastrukture na listo projektov za pridobitev sredstev Kohezijskega sklada v obdobju 2007-2013 in (b) pri izdelavi kart območij nevarnosti zaradi poplav za celotno območje Republike Slovenije in posledično pri pripravi ter določitvi prioritarnih območij in pripravi celovitega programa ukrepov do leta 2009.

UVODNA RAZPRAVA

Prof. dr. Franc Steinman, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, je dejal, da posamezniku in organizirani družbi grozi vrsta naravnih in antropogenih nevarnosti, na katere so posamezniki, zgradbe ali dejavnosti različno ranljivi oziroma občutljivi. Njihova ogroženost se določi tako, da se upošteva stopnja nevarnosti (npr. poplave) in stopnja občutljivosti (npr. javnih zgradb na poplave). Ko je znana ogroženost, se je treba odločiti, kakšno je tveganje, ki ga je še sprejemljivo prevzeti. Odločitev, kakšna naj bo velikost prevzetega tveganja, ni enostavna, saj s tem, ko se prevzame določeno tveganje, že vnaprej vemo, kakšna bo pričakovana škoda. Ob tem seveda vsi upamo (in želimo), da človeških žrtev ne bo. Ker pa se vedno lahko pojavijo izredni dogodki, obstaja tudi ti. »preostalo tveganje«. Zato je potrebna razprava, kakšna naj bo sprejemljiva stopnja prevzetega tveganja različnih subjektov. Ko se udejanji prevzeto tveganje (npr. poplava zgradb v poplavnem območju), se kaj hitro pozove na pomoč širša družba. Kljub izvajanju različnih preventivnih ukrepov na koncu koncev vedno ostane potreba po intervenciji, sanaciji in ukrepih za izboljšanje stanja. Takrat je ključno vprašanje, kako pogosto je treba na isti lokaciji reševati isti problem.

Imamo zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami – ti. »druge nesreče« so pri tem samo lepše ime za »od človeka povzročene« nesreče. Za »druge« nesreče velja načelo PPP – povzročitelj plača posledice. Na naravne procese (neurja, tsunami, podori skal itd.) pa praktično še nimamo neposrednega vpliva, zato se je treba naravnim (ekstremnim) danostim pač prilagoditi. Je pa možno, čeprav ne vedno lahko, doseči spremembe pri ljudeh. Moderno je govoriti o klimatskih spremembah. Postavlja pa se vprašanje, kaj lahko stori dva milijona Slovencev v primerjavi s 6 milijardami ljudi. Prav je, da spremljamo stanje in trende, čeprav je naš vpliv majhen. Pomembnejše pa je dejstvo, da lahko veliko storimo s prilagajanjem rabe prostora in dejavnosti v prostoru, s čimer zmanjšamo ranljivost/občutljivost na sedanje in prihodnje nevarnosti.

Vse kar človek naredi, ima omejen doseg. Za kulturno krajino je značilno, da je na vsaki lokaciji oziroma območju vzpostavljeno določeno bolj ali manj urejeno stanje. Na naših vodotokih ločimo:

- grajene odseke vodotokov, za katere je značilno, da imajo stopnjo urejenosti določeno v gradbenem in uporabnem dovoljenju. Zato je na vodotokih, kjer se je s sistemom posegov v prostor vzpostavila določena rešitev, iz dokumentacije razvidno, kakšno je projektirano poplavno varovanje, kakšno mora biti vzdrževanje vodotoka itd. Tak primer je Mali graben v Ljubljani, kjer je po projektu pretočna sposobnost okrog 160 m³/s, sedanje stanje, po izračunih za DLN za poplavno varnost Ljubljane, pa kažejo le cca. 100 m³/s. Zato bi lahko šele tedaj, če bi se pojavili visokovodni pretoki, ki bi bili višji od projektne vrednosti, lahko govorili o nastopu ti. »višje sile«. Za vse poplavne škode prej odgovarja država, ki upravlja z vodami.
- odseke naravnih vodotokov, čeprav so lahko na njih izvedeni različni posegi v prostor. Za njih namreč ni nobene upravne dokumentacije, iz katere bi se lahko ugotovila stopnja urejenosti odtočnega režima. Lahko sicer obstajajo strokovni izračuni, npr. o tem, pri katerih visokih pretokih bi vodotok začel poplavljeni, vendar iz njih ne sledijo neposredne obveznosti obsega vzdrževanja pretočne sposobnosti na naravnih vodotokih. Zato na njih ni možno pričakovati stopnje varstva pred vodami, saj gre pri nastopu npr. poplavne nevarnosti za naključne, nepredvidljive dogodke. Razvoj dogodkov in škodljivih posledic je torej odvisen le od tega, ali ima subjekt takrat srečo ali ne.

Ko se pojavi dogodek, ki prinaša dejansko tveganje, se le-to deli na prevzeto tveganje, ki je bilo s projektom urejeno, nato pa vzdrževano (!), in na preostalo tveganje. Poudaril je, da uporabniki prostora upajo (pričakujejo), da je vzpostavljena stopnja vodnogospodarske urejenosti vzdrževana vedno, vsak trenutek. Tega pa na vodah ni več, na kar je bilo že velikokrat opozorjeno. Po ZV-1 namreč država zagotavlja le izvajanje gospodarske javne službe urejanja voda, ki obsega vzdrževanje, obratovanje, spremljanje stanja in izvedbo ukrepov v času povečane stopnje ogroženosti zaradi škodljivega delovanja voda.

Ob nastopu visokovodnih razmer opravljajo izjemno delo službe za intervencije in reševanje. Pri tem prevzamejo dodatno tveganje, ki je veliko in vnaprej težko določljivo,

zato je mogoče šele na sami lokaciji oceniti, ali gre za prekomerno tveganje. Opozoril je na primer brvi preko Malega grabna v Murglah, kadar je struga polna. Odstranjevanje plavin, ki bi zamašile mostno odprtino in s tem povzročile dodatno nevarnost poplavljanja, prinaša dodatno tveganje za ekipo intervencije. Enako velja za zadnje visokovodne dogodke na Muri. Protipoplavni nasip je bil projektiran na določen nivo varnosti, zato so požrtvovalne ekipe z vrečami peska preprečevale prelivanje nasipa. S tem pa se hkrati zvišuje vodni pritisk na (slabo vzdrževane) nasipe, kar prinaša še povečano tveganje. Tokrat, v konkretnem primeru je nasip na srečo zdržal povečano obremenitev, v poplavih leta 2000 v Nemčiji, na Češkem in na Poljskem ter drugod pa ne vedno.

Za ustrezno ravnanje ob nevarnostih zaradi hudournikov in erozije tal je zelo pomembno, kakšen status in vlogo imajo posamezni subjekti javnega in zasebnega prava, saj je udeleženo veliko število subjektov. Zato so v sosednji Avstriji to področje integralno zajeli v pristojno zvezno Ministrstvo za kmetijstvo, gozdno gospodarstvo, okolje in vodno gospodarstvo. S tem so v enem ministrstvu združili zemljo, gozd, okolje in vode kot tiste faktorje, ki bistveno vplivajo na ravnanje in na možnosti ukrepanja. Tudi vodnogospodarska stroka obravnava področje varstva pred vodami v najširšem pomenu, z vidika integralnega gospodarjenja z vodami na povodju oziroma porečju. Žal pa stanje v Sloveniji ni takšno, kar se lahko pokaže na primeru vodnogospodarske infrastrukture. Zakon o vodah določa, kaj je to ožje določena vodna infrastruktura in zanj pristojno ministrstvo, s čemer uveljavlja ozek, sektorski pristop. Obstaja namreč še različna druga infrastruktura na vodah (kmetijska, prometna, vodovodna itd.), v pristojnosti drugih ministrstev ali lokalne skupnosti. Hkrati pa obstaja še vrsta objektov v posebni rabi (uporabniki z vodno pravico). Z vidika integralnega varstva pred vodami bi bilo treba doseči osnovni cilj - vse povezati v funkcionalno celoto, od hudourniških območij, preko hidrografske mreže do izlivov v morje. Poudaril je, da je treba nevarnosti, ki jih predstavljajo z vodo povezani procesi (poplave, erozija, plazenje), čim bolje in skrbno obvladovati, predvsem z ukrepi v širšem prostoru, kajti v mreži vodotokov ni več veliko možnosti, ne za zadrževanje voda, ne sedimentov.

Transport sedimentov preko meja Slovenije znaša v povprečju 5 milijonov m³ sedimentov na leto. To pa je količina, ki je večja od količine (od 2 do 4 mio m³/leto) materiala, ki se je letno transportiral v okviru avtocestnega programa. Transport sedimentov z vodami je problem zato, ker se dogaja vsako leto, leto za letom, se odlaga vzdolž vodotokov ali pa polni koristni volumen akumulacij v Sloveniji. Strateški cilj, zapisan v Strategiji vodnega gospodarstva (1992), in velik strokovni izziv ostaja zato – »zadržati ta material na vsakem možnem koraku«.

Zadrževanje voda in sedimentov pa je težko doseči, ker je za današnje stanje značilna vrsta upravnih razdelitev (pristojnosti) ali razmejitev med različnimi upravljalci vzdolž vodotoka. Kot primer lahko služi odsek Soče, oddan v koncesijo za proizvodnjo hidroenergije, na katerem se pojavlja več upravno – administrativnih meja, pa tudi dokaj nedorečene razmejitve med koncesionarji (energetika, vode, železnica, izvajalci lokalne javne službe). Nedorečena razmejitev je na primer na zgornji meji koncesioniranega odseka Soče, saj prihajajo plavine iz gorvodnega (naravnega) odseka vodotoka oz. iz zaledja - nekaj zaradi naravnih procesov, nekaj zaradi »ukrepov« po plazu z Mangarta.

Kadar na naravnem odseku vodotoka ni urejeno gospodarjenje s sedimenti, prekomerni dotok plavin povzroča koncesionarju dodatno breme, saj se zaradi zapolnjevanja koristne prostornine akumulacije manjša proizvodnja energije. Verjetno je nalaganje dodatnega bremena, ker gorvodno ni urejene hudourniške dejavnosti, (dogovorno) možno, dokler je koncesionar v javni (državni) lasti, v primeru privatizacije takih subjektov pa se lahko zadeve dodatno zapletejo.

Voda pa velikokrat nastopa tudi kot sprožilni procesov. Kar 40 % slovenskega ozemlja je pogojno stabilno, kar pomeni, da se zaradi namočenosti takšnih zemljišč lahko pojavi veliko število zdrsov ali premikov plazov. Lokacij, kjer se je plazenje že pojavilo, je v Sloveniji nekaj deset tisoč, pojavljajo pa se vedno nova. Na geološko sestavo, kot naravno danost, ne moremo veliko vplivati, lahko pa s primernimi hudourniški in protierozijskimi ukrepi zmanjšujemo možnost zamakanja zemljišč ali urejamo odvodnjavanje. Ker (preventivnih) ukrepov ni dovolj, se ob težavah in škodah, ki jih prinaša plazenje zemljišč, pojavijo še veliki vnosi sedimentov v vodotoke, ki povzročajo težave vzdolž vodotokov.

Pri razpravah o potrebni, strokovno utemeljeni hudourniški dejavnosti se vedno postavlja vprašanje, ali so takšni ukrepi v javno korist ali v korist posameznika (plazenje zemljišča v zasebni lasti) oziroma posamezne dejavnosti (npr. snežni plaz nad ind. območjem). Ker je izredno težko določiti, kdo vse ima vzdolž celotnega vodotoka, preko številnih upravnih in drugih meja, korist od tega, da se zadržijo plavine in hudourniški odtoki v povirju, je hudourništvo nedvomno v javno korist najširše skupnosti. Žal je sedaj pri nas samostojna hudourniška dejavnost porazdeljena (vključena) v druge vrste vodne gospodarske javne službe, čeprav je jasno, da zahteva posebno znanje, opremo in dolgoletne izkušnje. Zabeležene visoke škode zaradi delovanja hudournikov in plazenja tal ob vsakem visokovodnem dogodku kažejo, da imajo območja poselitve, infrastrukture in dejavnosti v Sloveniji (pre)visoko stopnjo ranljivosti/občutljivosti. Očitno je, da obstaja preveliko prevzeto tveganje, zato je treba urediti primerno obliko organiziranosti javne hudourniške službe – npr. po vzoru držav iz alpskega sveta.

Naš zakon o vodah govori o območjih ogroženosti, na katerih velja poseben pravni režim. Takšna območja pa se lahko določijo le, če upoštevamo grozeče (naravne) nevarnosti in ranljivosti (posameznika, objekta...). Zato se tako definirana ogroženost s časom spreminja, ker pa je vezana na posamezno rabo prostora oziroma na dejavnosti, se tudi s prostorskim načrtovanjem spreminja. Predvideno risanje načrtov ogroženosti, namesto da bi definirali območja (različnih stopenj) nevarnosti, je treba redefinirati. Najprej je treba enoznačno določiti vrsto nevarnosti, nato pa za območja poselitve, (različnih kategorij) infrastrukture ali kmetijske rabe itd. določiti, pod kakšnimi pogoji so tam možne različno občutljive dejavnosti. Upoštevati velja, da se stopnja ogroženosti zmanjša tudi, če zmanjšamo občutljivost, npr. z gradnjo odpornejših zgradb. Takšen primer je nastal po potresu leta 1963 v Skopju, ko je bil sprejet predpis, ki odtlej zahteva potresne vezi v zgradbah. Od takrat naprej so zgradbe manj občutljive oziroma ranljive na potresne dogodke, vendar pa hkrati tudi na druge naravne procese, npr. na sile vode ob poplavih ali na drobni tok.

V hudourniških območjih je treba v javnem interesu doseči na eni strani gradnjo in vzdrževanje varovalnih ukrepov, na drugi strani ohranjanje kulturne krajine, na tretji pa primerno rabo, prilagojeno stopnji in vrsti nevarnosti. Pri tem je nujno vzpostaviti in ohraniti sedanje varovalne ukrepe, šele nato izboljšati stanje glede na finančne, kadrovske in prostorske zmožnosti. Ker je bilo v preveliki meri zmanjšano ali opuščeno sistemsko urejanje hudourniških območij, tudi zadrževanje sedimentov ni bilo ustrezno. Zato se vrsti akumulacij koristni volumen zapolnjuje, s tem pa življenjska doba izteka. Če se sedanje akumulacije zapolnijo, bo treba graditi nove, za pitno vodo, proizvodnjo energije, namakanje in druge rabe. Zato bodo nastali veliki pritiski po novih akumulacijah v prostoru – primernih lokacij, sploh pa je sprejemljivih v prostoru zelo malo. Preventivno ravnanje oziroma zadržanje materiala v zaledju nudi tudi možnosti za gospodarjenje s sedimenti zaradi potreb po njih dolvodno. Takšen je primer Soče, kjer slovensko-italijanska komisija za vodno gospodarstvo na mejnem prerezu ugotavlja, da bi italijanska stran želela več sedimentov, ker imajo spodaj gradbeno industrijo, in višje pretoke v sušnem obdobju, saj so tam veliki porabniki vode. Na slovenski strani je materiala, ki je tržno zanimiv, dovolj, le da manjka gospodarjenje s sedimenti.

Integralni pristop h gospodarjenju z vodami smo pri nas že imeli in je bil uporabljen pri izdelavi Vodnogospodarskih osnov (VGO) Slovenije. Le-tem je Zakon o vodah podaljšal veljavnost, dokler ne bodo pripravljene novi načrti. V VGO so celovito predstavljene naravne danosti, ki se skoraj ne spreminjajo, posodobiti pa bi bilo treba vrednotenje človekovega vpliva. Tako bi dobili ustrezno sintezo o tem, kakšne so možnosti za trajnostni razvoj v Sloveniji. V povezavi s cilji ohranjanja kulturne krajine bo treba določiti predvsem, katere naloge in v kakšnem obsegu se opravljajo v okviru vodne gospodarske oziroma hudourniške javne službe. Iz ugotovitve, da sedanje stanje ni zadovoljivo, in iz določitve v podzakonskih aktih (ki jih še ni!), kaj država dejansko zagotavlja na področju vodnega gospodarstva, bo jasno tudi, kaj morajo zagotoviti drugi subjekti (lokalne skupnosti, posamezniki). V ta namen je predviden tudi posvetovalni organ, vendar je rok, ko bi morale biti na posameznih vodnih območjih ustanovljene Konference za vode, v katere so vključene lokalne skupnosti, imetniki vodnih pravic in nevladne organizacije, že davno potekel. Gre pa za neustrezno nadomestilo Vodnih skupnosti kot organov odločanja, ki so v Sloveniji že obstajale. Zato je treba tudi danes vzpostaviti organe odločanja, sestavljene iz predstavnikov subjektov, ki bodo nase prevzeli potrebne obveznosti.

Pri vzpostavljanju ustreznega stanja nam bo spet pomagala Evropska unija. Pred kratkim je namreč Evropska komisija oblikovala predlog nove direktive o gospodarjenju s poplavnim tveganjem (Directive on Flood Risk Management). Uveljavlja pomembna načela o ustreznem protipoplavnem ravnanju, hkrati pa zahteva gospodarnost pri ukrepanju, pri čemer se šteje preprečena (npr. poplavna) škoda kot pridobljena korist. Zato se bodo tako stroški kot pridobljene koristi upoštevale v oceno gospodarnosti protipoplavnih ukrepov, ki nastajajo v okviru DLN v Sloveniji.

V zvezi z zakonom o vodah in dosedanjimi težavami z njegovim izvajanjem je možno, da se temeljito popravi sedanji zakon o vodah. Primerneje pa bi bilo, da se oblikuje še poseben zakon o vodnem gospodarstvu, kot ga poznajo številne države. V njem bi bilo treba ustrezno urediti razvojni vidik ter odpraviti problematiko varovalni vidikov na vodah

(in vodnih zemljiščih), ki je širše znana. S tem bi se zagotovila voda za trajnostni razvoj, voda za hrano, voda za okolje (Natura,...), in uredilo razpolaganje z vodnimi zemljišči in male vodne pravice. Hkrati je treba na načelih dobrega gospodarjenja urediti javno in zasebno partnerstvo na vodah do take mere, da se doseže integralnost med različnimi sektorji državne uprave, lokalnimi skupnostmi in gospodarskim segmentom.

Slovenija je bogata z dvema naravnima viroma, to so vode in gozd. To svoje bogastvo bi lahko na primeren, vzdržen način uporabili. Ob varovalnem (pogosto neupravičeno zaviralnem) pristopu sedanjega zakona o vodah oziroma zakona o varstvu okolja je treba urediti še razvojni vidik. Ta gospodarski, operativni segment (npr. državne rezerve vode, vodni vir kot ponudba gospodarskemu sektorju, ureditev odnosov med državo, lokalnimi skupnostmi in gospodarstvom, itd.) bi bilo dobro urediti s posebnim zakonom, ki bi imel vgrajene tudi cilje, potrebne za skladen razvoj Slovenije. V takem razvoju pa je treba urediti tudi preventivno urejanje hudourniških in erozijskih območij. Škoda, ki zaradi neurejenih razmer nastaja, zmanjšuje premoženje države in državljanov. Seveda se bodo naravne nesreče še dogajale, zato je neupravičeno pričakovati, da ne bo treba prevzemati posledic prevzetega tveganja. Poudaril je, da je treba čim prej sistematično pristopiti k zmanjševanju tveganja, tako z zmanjševanjem občutljivosti / ranljivosti, kot tudi z ustrezno hudourniško javno službo.

Nesreče se dogajajo - Jih bomo pričakali manj ranljivi? Bomo zmanjšali tveganje in s tem pričakovane (že danes znane) posledice? Praksa v tujini in strokovna znanja nudijo dovolj opore za ustrezno ukrepanje.

Doc. dr. Aleš Horvat, Podjetje za urejanje hudournikov - PUH, d.d., je spregovoril o stanju na področju varstva pred erozijo in hudourniki v Sloveniji - katere vrste erozijske ogroženosti poznamo v Sloveniji, kaj se je v tem prostoru doslej zgodilo, kje smo danes in kaj še lahko storimo v prihodnje.

V Sloveniji se srečujemo z različnimi erozijskimi oblikami, zlasti z vodno erozijo. Najbolj poudarjeni so izbruhi hudournikov, zemeljski in snežni plazovi, na katere nas je letošnja zima zopet opomnila. 44% površine je erozijsko potencialno ogrožene, od tega je tretjina plazljiva. Plazovitega ozemlja je k sreči manj kot v drugih alpskih deželah, zlasti zaradi solidnega povečevanja deleža gozdov, njihove stabilnosti in dobrega gospodarjenja, kljub temu pa problemi s snežnimi plazovi še vedno ostajajo. Nekje na slabi četrtini slovenskega ozemlja se razprostirajo hudourniška območja, kjer lahko dobijo erozijski pojavi ob močnejših padavinah večji obseg in povzročajo večjo škodo. V zadnjih desetih, petnajstih letih nam naravne nesreče vzamejo povprečno 4 % družbenega bruto proizvoda, kar ni zanemarljivo. Zato ne govorimo samo o varstvu ljudi in premoženja, ampak tudi o gospodarskem vidiku varovanja pred erozijskimi pojavi in hudourniki. Opozoril je na nesrečo s snežnimi plazovi v Halozah, kjer je prišlo do velikega razdejanja zaradi snežnega plazov, na Koroškem v Begantovem potoku pa je ob sprožitvi zemeljskega plazov žal prišlo tudi do smrtnih žrtev. Po zadnjih potresih v Posočju leta 1998 in kasneje je problematika padajočega kamenja in skalnih podorov tudi v zavesti stroke počasi dobila večjo težo. Včasih imamo veliko srečo, da padajoče kamenje povzroči "samo" materialno škodo in ne zahteva človeških življenj.

Dejal je, da klasične hudourniške izbruhe dejansko povzroča človek. Nekateri so posledica nedomišljenih posegov in gradnje v ozkih koritih, do hujših zamašitev, preplavitev in posledično zajedanj v ceste pa pride zaradi propadanja dotrajanih objektov in nevzdrževanja pretočnosti in nevzdrževanja gozdnega reda ob hudourniških strugah. Včasih se soočamo s pojavi, ki so dejansko težko predvidljivi in jim lahko rečemo višja sila in prej ali slej ostajajo ti. stalna potencialna nevarnost, ki se ji skušamo izogniti s prostorskimi dokumenti, čeprav vsega vedno tudi ne bomo mogli preprečiti.

V slovenskem prostoru so ujme dobro poznane, saj je do hudourniških izbruhov prihajalo tudi v preteklosti. Že v času Avstroogrske so se zavedali tega problema, zato je bil leta 1884 sprejet zakon o urejanju hudournikov oziroma zakon v neškodljivo odvajanje gorskih voda. Erozijski in hudournikom je ustrezno težo dajala tudi Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev in kasneje Kraljevina Jugoslavija, kjer smo imeli zakon o urejanju hudournikov. Gozdno-tehnični odsek za zgradbo hudournikov, ki je nadaljeval svoje delo še iz časa Avstroogrske, se je kasneje preoblikoval v podjetje za urejanje hudournikov. Tudi po drugi svetovni vojni je naša vlada dala tej tematiki in njeni organiziranosti ustrezno težo, med drugim so se v času ti. vlade Staneta Kavčiča zavedali pomena varstva pred erozijo in hudourniki ter ustrezni organiziranosti tega področja. Zadnji dve leti ta uredba - Odlok o določitvi erozijskih območij in posameznih hudournikov, na katerih zagotavlja delovna organizacija za urejanje hudournikov varstvo površin pred erozijo, hudourniki in plazovi (Ur. l. SRS, št. 2/1970) iz nerazumljivih razlogov ne velja več.

V nadaljevanju je prikazal delo na tem področju v obdobju od leta 1884 do 2003. V tem obdobju se je zgradilo okoli 3.500 različnih ustalitenih in zaplavnih pregrad, preko 3.000 pragov, veliko vegetacijskih obrežnih in drugih obrežnih zavarovanj, predvsem na lokacijah, kjer bi lahko hudourniki povzročili večjo škodo s poglobljanjem, erodiranjem, odnašanjem zemljin, s sprožitvijo zemeljskih plazov in temu primernimi posledicami v okolju. Večina objektov je bila dejansko zgrajena tam, kjer so bili problemi, pri čemer so težili k čim bolj sonaravnemu načinu reševanja problematike. Slikovno je prikazal stanje Breginjskega kota v letu 1933, ko je bil popolnoma erodiran, in v današnjem času po uspešno izvedenih tehničnih in biotehničnih delih. Zaledja v Karavankah - gornjesavski hudourniki so povzročali v 50-ih letih velike težave, zato so se začela sistematična dela: izgradnja pregrad, ki so podpirale pobočja, izdelava popletov, izvedba ukrepov za razpršitev vode, odvodnjavanje in nato še druga dela z vegetacijo za dodatno umiritev erozijskih žarišč.

Poudaril je, da so opravili veliko dela, vendar so številni objekti že stari in poškodovani, ki pa nam lahko oziroma bi nam morali vzbujati skrb, saj so zgrajeni v sistemih, ko spodnji podpirajo zgornje. Največji delež poškodovanih objektov (63%) predstavljajo stari objekti, ki so bili večinoma zgrajeni pred drugo svetovno vojno. Delež poškodovanih objektov, ki so bili zgrajeni v obdobju med leti 1955 in 1990, je okoli 20 %. V boljšem stanju so novejši objekti.

V primerjavi s preteklimi obdobji so tako objekti na hudournikih kot same hudourniške struge in njihova pretočnost slabo vzdrževani in zato so posledice izbruhov ob neurjih večje kot bi lahko bile. Taka navlaka v strugi ni samo nek izreden pojav, ampak je

posledica nevezdrževanega vodnega režima in nedelovanja inšpekcijskih služb v celotnem povodju. S slikovnim prikazom je opozoril na pragove, ki jih bo naslednja voda podrla in prinesla do naseljenega predela, v katerem se bo zgodba ponovila (zasute in neočiščene pregrade bo prelilo in prišlo do verižnih rušenj). Opozoril je, da pregrade v Ratečah, ki se je podrla po neurju, ki je bilo pred tremi leti na kranjskogorskem, še do danes ni nihče obnovil in po njegovih informacijah obnova zaenkrat ni predvidena. Poudaril je, da se moramo zavedati, da poškodovani in nevezdrževani objekti ne varujejo, ampak dajejo vtis lažne varnosti. Če pride do porušitev, so posledice včasih celo večje, kot bi bile ob nezgraditvi teh objektov. Zato je nujno, da varnost bistveno povečamo.

Kaj se lahko zgodi, če se določena pregrada ali sistem pregrad podre? Podre se zgornja pregrada in narušene brežine, zato dobijo plazovi svojo moč, kar povzroči, da se v strugah pojavi ogromna masa materiala. Tako lahko pride do znanih blatnih tokov (drobirskih tokov oziroma hudourniških lav) s svojimi rušilnimi posledicami.

V zadnjem desetletju prejšnjega stoletja je delež sredstev za vodno gospodarstvo in tudi za urejanje hudournikov drastično padel, in sicer za desetkrat. Kljub temu je bilo od leta 1990 do 1994 na določenih območjih Slovenije, ki so bila prizadeta s poplavami v letu 1990, veliko narejenega iz dodatnih kreditnih finančnih virov. Stanje na območjih, ki niso bila prizadeta in se je v vzdrževanje objektov zelo malo vlagalo, pa se danes ni bistveno spremenilo.

Poudaril je, da se moramo zavedati, zaradi klimatskih sprememb v svetu število in pogostost naravnih nesreč narašča. Zaradi razvoja družbe pa le-te povzročajo vedno večjo škodo. Zato je pomen vzdrževanja in preventive, ne samo prostorskega planiranja, ampak tudi pri vzdrževanju obstoječega stanja in obstoječih varovalnih objektov, zelo pomembna.

Meni, da je položaj na področju varstva pred hudourniki in erozijo po svoje precej konfuzen. Problem ni samo v denarju, ampak tudi v tem, da smo koncept, ki smo ga imeli in ki ga imajo še danes v sosednji Avstriji, praktično razgradili in oblikovali na novo. Prepričan je, da je najprej treba narediti en manjši korak nazaj, da bomo lahko naredili več večjih korakov naprej. Leta 2002 je bil sprejet zakon o vodah, kasneje pa se je s sprejemanjem podzakonskih aktov skrb za varstvo pred hudourniki in erozijo ter enotno gospodarjenje razblinila. V Sloveniji smo imeli od leta 1884 do 2002 oziroma 2004 enotno organizirano področje varstva pred erozijo in hudourniki, ker le-to ne pomeni le urejanje hudourniških strug, ampak gre za celovito urejanje hudourniških območij. Slikovno je prikazal pojav, ko imamo v zaledju vire materiala, zdrsov, plavin, poleg tega je ozek del struge, kjer voda to nese, spodaj so naplavišča in vršaji, kjer pa so posledice. Naselja so spodaj in ob neurjih te visoke vode prihrumijo z vsem skupaj v dolino. Opozoril je, da problem ni urejanje struge mimo Kranjske Gore, ampak so erozijska žarišča v zaledju Pišence tisto, na kar moramo skrbeti in kar so predniki sanirali. Če pride do porušenj teh sistemov v zaledju, sedem, osem kilometrov nad Kranjsko Goro, bodo posledice na vršaju v Kranjski Gori, težave pa bistveno večje kot bi lahko bile.

Žarišča v zaledju hudournika Belca in njihova sanacija dejansko določajo vodni režim tega hudournika in tudi Save Dolinke na odseku mimo Mojstrane in so odločilna za

varnost tega prostora. Belca je leta 1951 v dolini ogrožala cesto, železnico, odnašala mostove, vlaki so se iztirjali. Dejal je, da so bila izvedena obsežna tehnična in biotehnična dela, zgrajene pregrade, vzdolžni zidovi, sanirana erozijska žarišča. Stanje je bilo po izvedenih delih leta 1994 bistveno drugačno, medtem ko se danes tu ponovno podira in ruši in se žarišča ponovno aktivirajo. Celovito urejanje vodnega režima se začne v zaledjih hudournikov in tisto, kar moramo storiti, je, da vzdržujemo tiste objekte, ki so jih zgradili naši predniki. Slikovno je prikazal še primer doline Zadnjice v Posočju, kjer je bilo urejeno erozijsko žarišče.

Poudaril je, da bi se moral čut odgovornosti za varstvo pred erozijo in hudourniki povečati, še posebej ob dejstvu, če vemo, da nismo tako bogati kot sosednje dežele. Če primerjamo bruto domači proizvod Slovenije z avstrijskim, bavarskim, švicarskim in južnotirolskim, bi morali v vzdrževanje in investicije na hudournikih vlagati okoli 2,6 milijardi tolarjev: 0.4 milijarde tolarjev za preventivo pred snežnimi plazovi, 1.2 milijardi tolarjev za varstvo pred padajočim kamenjem in okoli 2.2 milijardi tolarjev za varstvo pred zemeljskimi plazovi. Kljub spremembam v zadnjem času za pridobitev več sredstev in tudi spremembam, ki se predvidevajo, da bi bilo teh sredstev več, je sredstev še zmeraj premalo. Kadar je sredstev manj, je še toliko bolj pomembno, da najprej čim bolje vzdržujemo tisto, kar imamo, da se nam še to ne podre, saj je vsako vzdrževanje cenejše, poleg tega s tem preprečimo največje škode. Opozoril je, da je po ustanovitvi Sklada za vode po posameznih letih ostalo kar nekaj sredstev neporabljenih. Glede na stanje objektov in potrebe bi morali narediti vse, da se bi ta proračunska sredstva čim prej porabila za primerne ukrepe, in sicer za vzdrževanje obstoječih objektov in tudi za nove investicije. Dejal je, da je država v odmaknjenih območjih v veliki meri prevabila odgovornost na lokalne skupnosti in lastnike zemljišč. Dejal je, da je to primerno le v primeru neprimernih posegov, ko pa gre za splošno varnost ljudi in premoženja bi morali vedeti, da država že po Ustavi Republike Slovenije skrbi za gospodarski, kulturni in socialni napredek prebivalstva na gorskih in hribovitih območjih in dodal, da je prav pomoč države za varstvo pred erozijo in hudourniki za ljudi bistvenega pomena.

Varnost pred erozijo in hudourniki mora postati prioriteto razvojno vprašanje, vprašanje varstva ljudi in premoženja, kvalitete našega bivanja in tudi gospodarskega razvoja. Dejal je, da slovenski hudourničarji sodelujejo v treh projektih, ki zadevajo alpski prostor. Namen DISALP projekta je poenotenje informacijske baze o naravnih nesrečah, in sicer v smislu standardizacije obdelave podatkov in usposabljanja ljudi. V alpskem prostoru bomo tako morali enotno poročati po hudourniških izbruhih, poplavax, snežnih plazovih. Upa, da se bodo rezultati tega projekta tudi v slovenskem prostoru dobro uporabili. V primeru projekta Naturepotential der alpinen Berggebieten (naravni potencial alpskih gorskih območij) gre za izvajanje evropske direktive o vodah na hudourniških območjih in zagotavljanje optimalnega naravnega in tudi tehničnega potenciala v alpskih goratih predelih za zagotavljanje večje varnosti pred naravnimi nesrečami. Tretji projekt Network Mountain Forest (mreža gorskih gozdov), ki prehaja v strategijo gospodarjenja z varovalnimi gozdovi, pa je bolj namenjen izvajanju protokola o gorskih gozdovih v okviru Alpske konvencije.

Na koncu je ponovno poudaril, da bi bilo dobro, da bi se vrnili na koncept, ki smo ga razvijali preko 120 let in ga bolj ali manj uporabljajo vse države v alpskem prostoru. Na

hudourniških in erozijskih območjih potrebujemo gospodarja, povezanega z lokalnimi skupnostmi in lokalnim prebivalstvom, kajti le s skupnim delom in skupnimi prizadevanji lahko dosežemo večjo varnost pred erozijo in hudourniki.

Dr. Florian Rudolf - Miklau, avstrijsko ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo, okolje in vodno gospodarstvo, Oddelek za varstvo pred hudourniki in snežnimi plazovi, je spregovoril o ukrepih ob naravnih nesrečah, zakonskih osnovah, pristojnostih in financiranju ukrepov ob naravnih nesrečah v Avstriji ter predstavil organizacijo dela in nekatere konkretne primere posredovanja ob nesrečah.

Dejal je, da v Avstriji, podobno kot v Sloveniji, v prevladujočem delu alpskega sveta predstavljajo naravne nesreče, zlasti erozija, hudourniki in plazovi, veliko tveganje za prebivalce, ki živijo v teh regijah. Gre za naravne nesreče v alpskem prostoru kot so poplave, blatni oz. drobirski tokovi, hudourniki, itd. Le-te predstavljajo grožnjo za življenje ljudi in okolje, zaradi česar je preprečevanje tovrstnih nesreč ključnega pomena. To je tudi del programa za zagotavljanje javne varnosti. V zadnjih letih so bili v Avstriji priča številnim naravnim nesrečam. Na nekaterih območjih so se sprožili veliki zemeljski plazovi, zaradi česar so bile cela naselja popolnoma uničena. Poleg tega smo bili priča tudi velikim skalnim podorom. Po triletnem oddihu so se soočili z velikimi poplavami na severu Avstrije, ki so prizadele tudi Bavarsko, Češko in Slovaško. Poleti leta 2005 smo bili priča ponovnim poplavam 100 - letne povratne dobe, ki so prizadele predvsem Tirolsko, Štajersko in Predarlberško.

Za ustrezno ravnanje ob naravnih nesrečah je pomembno spoznanje, da nesreč ne moremo vedno preprečiti, lahko pa se dobro pripravimo na naslednjo nesrečo. Takoj po sami nesreči začnemo z intervencijo, popravili in rekonstrukcijo, ko pa "normalno" zaživimo, začnemo izvajati preventivne ukrepe, da ljudi pripravimo na naslednjo nesrečo. Ključni cilj je izboljšati pripravljenost ljudi na prihodnje naravne nesreče. Na primeru avstrijske pokrajine je slikovno prikazal ukrepe, s katerimi poskušajo preprečiti večje posledice ob naravnih nesrečah. Poznamo aktivne in pasivne ter stalne in občasne ukrepe. Tudi v Avstriji je bila istega leta ustanovljena služba, podobna Podjetju za urejanje hudournikov - PUH, ki se ukvarja z varstvom pred plazovi, hudourniki ter erozijo.

Lokalne oblasti oziroma občine imajo pristojnost ukrepanja oziroma preprečevanja naravnih nesreč, nekatere pristojnosti pa ima tudi zvezna avstrijska vlada. Lokalne skupnosti so odgovorne za izvajanje prostorskega načrtovanja, rabe zemljišč in izvajanje nekaterih preventivnih ukrepov. Posebna komisija za plazove ukrepa ob tovrstnih naravnih nesrečah. To področje ureja civilni zakonik (pristojnosti). Poseben zakon ureja delovanje komisij, ki delujejo na področju varstva pred hudourniki, erozijo in plazovi. Zakon o gozdovih pa določa aktivne in preventivne ukrepe na področju hudournikov, erozije in plazov.

Poudaril je, da je pomembno, da naravno nesrečo definiramo z intenziteto in pogostostjo pojava. Nadalje je velikega pomena, da določimo nujne ukrepe ob naravnih nesrečah. Gre za ukrepe, s katerimi poskušamo preprečiti širjenje škode oziroma zmanjšati že obstoječo škodo in trpljenje: evakuacija, opozarjanje (dajanje informacij v javnost),

črpanje vode iz poplavljenih kleti, popravila prečnih in vzdolžnih zgradb na hudournikih in ponovna usposobitev infrastrukture. Po njegovem mnenju je to ključnega pomena za ponovno vzpostavitev normalnega stanja po neki veliki naravni nesreči.

V primeru blatnih oziroma drobirskih tokov in poplav so ključni naslednji ukrepi: čiščenje naplavin, čiščenje zamaškov pri ožinah, zoženjih in pod mostovi, nadalje ponovna stabilizacija narušenih brežin in stabilizacija same struge, plazov. Potrebna je tudi ponovna vzpostavitev in rekonstrukcija pregrad, saj so le-te pod velikim pritiskom v času same nesreče. Dejal je, da si lahko vsi predstavljamo, kaj se lahko zgodi, če teh ukrepov ne izvedemo takoj.

Vprašanje financiranja teh ukrepov urejata dva zakona, in sicer zakon o vodah in zakon o skladu za pomoč ob naravnih nesrečah. Približno dve tretjini sredstev sklada, za katerega je pristojno ministrstvo za finance, porabi ministrstvo za kmetijstvo, ki izvaja nadzor oziroma preventivne ukrepe na področju poplav in hudournikov. V Avstriji je približno 60-70% ozemlja določeno kot ogrožena območja, za kar so potrebna velika finančna sredstva. Del sredstev zagotavljajo tudi lokalne skupnosti. Finančni vir sklada za pomoč ob naravnih nesrečah, ki je bil ustanovljen leta 1966, je določen odstotek dohodnine in davka na dobiček pravnih oseb. Njegova ključna naloga je povračilo materialne škode ob naravnih nesrečah in financiranje preventivnih ukrepov. Poudaril je, da je večina sredstev, kar tri četrtine, namenjena preventivnim ukrepom, medtem ko se le ena četrtina sredstev porabi za ukrepe po nastanku naravne nesreče. Po njegovem mnenju je to dokaz, da je preventiva veliko boljša kot kurativa.

Dejal je, da ima trajnostna strategija preventivnih ukrepov in vzdrževanja obstoječih objektov veliko podporo. Naloga njihovega urada je izdelava kart ogroženih območij, pri čemer načrtujejo do leta 2010 s temi kartami pokriti celotno območje Avstrije. V Avstriji, podobno kot v Sloveniji, še ni nobenega zasebnega zavarovalništva na tem področju, je pa v razvoju. Pred približno tremi leti je bil ustanovljen sklad solidarnosti, ki je namenjen blažitvi posledic po poplavah. Okoli 130 milijonov evrov sredstev je namenjenih nadzoru poplav in hudournikov. Vsako leto se 120 milijonov evrov v obliki subvencij investira v naložbe, kar predstavlja trikratno vsoto v primerjavi z Francijo. Poudaril je, da vse to priča o strateški usmerjenosti Avstrije k preventivnim ukrepom. Subvencije lokalnih skupnosti, ki jih odobri Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo, okolje in vodno gospodarstvo, se dodeljujejo le za ukrepe v javnem interesu. V primeru projektov za preventivne ukrepe se lahko v skladu z zakonom o vodah 55.000 evrov porabi brez kakršnihkoli dodatnih dovoljenj, za višji obseg sredstev pa so potrebna. Učinkoviti in uspešni preventivni ukrepi zahtevajo takojšnje financiranje in čim manj birokracije. Ukrepi v sili oziroma nujni ukrepi zahtevajo tudi koordiniranost vseh akterjev, pri čemer je župan odgovoren za celotno operacijo.

Ob koncu je še opozoril na poplave v letu 2005 v Salzburgu, severni Avstriji, na Štajerskem, Tirolskem in Predarlberškem. Dejal je, da so bili priča resnično dramatični situaciji, ko je bilo prizadetih 330 ljudi, pet ljudi je izgubilo življenje, približno 300 kilometrov cest je bilo uničenih, za izvedbo potrebnih interventnih ukrepov je bilo potrebnih približno 5,7 milijonov evrov. Zaradi tega dogodka so potrebni novi ukrepi, ki zahtevajo še 93 milijonov evrov. Ob tem je poudaril, da so bile v tem primeru ravno

zaradi preventivnih ukrepov, ki so bili prej izvedeni, posledice naravne nesreče zelo zmerne, brez "večje" škode.

RAZPRAVA

Dušan Jesenik, Klub slovenskih podjetnikov, je dejal, da je namen današnjega posveta osvetlitev te problematike in da bi se kaj spremenilo na tem področju. Vsi se strinjajo, da je vzdrževanje v katastrofalnem stanju in da je treba nekaj spremeniti, vendar istočasno ugotavljajo, da tega ni možno storiti preko noči. Poudaril je, da se ravno ponoči vse zgodi oziroma "noč pride, pa vse odnese". Menil je, da je glavna naloga vseh nas, da spodbudimo pristojne, da se bo začelo vzdrževati tisto, kar so zgradili predniki. Za to ni potrebna "znanost", ampak je dovolj, da pristopimo k rednemu vzdrževanju in to nadgrajujemo, če hočemo, da bomo lahko živeli tako, kakor smo sedaj v tej prelepi Sloveniji. Želi, da razpravljavci povedo, da se preneha s trendom opuščanja vzdrževanja v naravi na vseh področjih.

Stanka Dešnik, Krajski park Goričko, je dejala, da pri njih plazovi niso tako dramatični kot so v alpskem delu Slovenije, kljub temu pa se soočajo tudi s temi pojavi. Praksa kaže, da smo v preteklosti namenili premalo pozornosti prostorskemu in krajinskemu načrtovanju, kadar gre za poplavni svet. Strinjala se je z ministrom, da voda potrebuje svoj prostor, in dodala, da to vsi, ki živimo ob Muri, zelo dobro vemo. Regulacija reke Mure v Avstriji in njen dirigan vodni režim z elektrarnami zahteva v Pomurju za razlivanje vode še več prostora. Opozorila je, da na posvetu pogreša prisotnost strokovnjakov, ki se ne borijo proti plazovom. Dejstvo je, da so tudi v ekoloških procesih nujno potrebne naravne katastrofe, da jih sistem vzdrži. Menila je, da tisti, ki se ukvarjajo z alpskim prostorom, to zelo dobro vedo. Tudi v poplavnem svetu rek, kot je Mura, ki je alpska reka v nižinskem toku, so potrebna degradirana območja, da se lahko naravni svet znova vzpostavi. To ponekod v svetu velja tudi za požare. Kadar bomo in če bomo šli v spremembe, ne smemo tudi mimo tega, da je treba tudi naravi oziroma naravnemu procesu dati svoj prostor.

Dr. Lidija Globevnik, Inštitut RS za vode, predsednica Društva vodarjev Slovenije, je poudarila, da so hudourniki in erozijska področja pomemben del našega prostora, vendar ob tem ne smemo pozabiti, da so to povirna območja, ki se nadaljujejo v širša območja dolin, poplavnih ravnin, torej cele Slovenije. Ko govorimo o eroziji in hudournikih, ne smemo pozabiti, da se ti procesi nadaljujejo v nižinska območja, zato je treba te zadeve obravnavati celovito v smislu rabe tal in prostora. Vemo, da se je v zadnjih dvajsetih, tridesetih letih pozidal velik del (40-60%) prostora, ki je nekdanj pripadal vodam, rekam, poplavnim območjem. Ta proces ni potekal samo v Sloveniji, ampak tudi v Evropi, pri čemer se ta trend v zadnjih petih, desetih letih z intenzivnim razvojem še povečuje. Kjerkoli hodimo, vidimo, da je želja po tem prostoru velika. Ljudje prostor naseljujejo in ga izredno omejujejo. Kontrolnega mehanizma v tem trenutku ni ali pa je slab. Pri načrtovanju smo dokaj uspešni na državnem nivoju, na lokalnem pa nikakor ne. Danes vsak dela po svoje, pri tem pa ni nobenega nadzora in tudi znanja o pomenu teh procesov in voda. Vse tiste, ki se ukvarjajo s tem ali ki jih to zanima, je pozvala, da poskušajo z osveščanjem, izobraževanjem in raziskavami izboljšati situacijo. Problem

predstavljajo javne službe na področju voda, ki so vedno bolj omejene s sredstvi ter strokovnjaki. V zadnjih letih smo priča temu, da se je kar nekaj vodnogospodarskih podjetij porušilo in da so strokovnjaki odšli. Vedno manj je znanja o tem, kako voda teče, in se ne zavedamo, kako je pomembno, da govorimo o pretokih voda in plavin.

Ko so pripravljali konferenco o vodah v Sevnici novembra lani, so pri Uradu za prostorski razvoj zaprosili za razlago, kaj predvideva novi zakon o prostorskem planiranju. Ob tem je izrazila zaskrbljenost, saj so dobili informacijo, da bo država skrbela le za to, da bo občinam, ki pripravljajo prostorske plane, dajala informacijo o pravnih režimih. Spraševala se je, kje so poplavna območja, erozijska območja, območja kopalnih voda in območja plazenja in plazov. Dejala je, da je zaskrbljena, ker to delajo občine same, vsaka zase. Vemo, da je v Sloveniji skoraj 200 občin in da jih bo še več. Integralne ocene, kaj kakšen projekt ali poseg v prostor pomeni v konceptu celovitega urejanja voda, ni. Kdo bo to presojal? Danes nimamo služb za tako delo, niti sredstev, da bi tako službo vzpostavili. Celovitega planiranja z vidika strokovne presoje ni, boji pa se, da tudi novi zakon, ki naj bi se dopolnil, tega ne bo izboljšal.

Vesna Metelko Skutnik, Agencija Republike Slovenije za okolje, je dejala, da njihova agencija, ki deluje kot organ v sestavi Ministrstva za okolje in prostor, v okviru nalog, ki jih opravlja, izvaja tudi določen del nalog s področja urejanja voda. Pretežni del teh nalog se izvaja preko Urada za upravljanje z vodami, ki med drugim pokriva naloge v zvezi z urejanjem in upravljanjem z vodnim režimom in pri svojem delu kot organ v sestavi ministrstva tesno sodeluje z ožjim ministrstvom. Ne glede na to so za en del teh nalog nosilci sami, pri ostalih nalogah pa sodelujejo z ožjim ministrstvom. Najbolj pomembni nalogi, katerih nosilci so sami in sodijo v obravnavano tematiko, sta vodenje in nadzor nad izvajanjem gospodarske javne službe urejanja voda ter vodenje upravnih postopkov na prvi stopnji - vodenje postopkov glede izdaje dovoljenj, soglasij za posege v prostor, ki zajemajo tudi priobalna zemljišča, vodna zemljišča, poplavna območja in ogrožena območja, med njimi tudi erozijska območja.

V okviru Urada za upravljanje z vodami delujeta sektor za vodno območje Jadranskega morja in sektor za vodno območje Donave, v okviru katerih deluje osem oddelkov, ki imajo svoje sedeže po Sloveniji, s čimer je zagotovljen boljši stik z lokalnimi okolji, kjer problemi v zvezi z vodami nastajajo. Državna gospodarska javna služba s področja urejanja voda je organizirana tako, da se vodi po posameznih območjih. Javne službe so organizirane tako, da pokrivajo področja celotnih posameznih porečij, vodotokov. S tem se zagotavlja enoten pristop za celotno porečje, enotno načrtovanje in izvajanje vseh ukrepov, tako investicijskih kot rednih vzdrževalnih del. Pri svojem delu se srečujejo s problemi, ki se še posebej izpostavijo ob izrednih dogodkih, o katerih teče danes razprava.

V nadaljevanju je predstavila njihove ugotovitve, ki so nastale v okviru aktivnosti v času poplav in po poplavi. Ob poplavi julija in avgusta 2005 so na podlagi poziva Uprave za zaščito in reševanje Republike Slovenije preko javnih služb in oddelkov na terenu izvedli cenitve poškodb na vodnih in priobalnih zemljiščih ter vodni infrastrukturi. Julija je ocena škode znašala cca. 630 milijonov tolarjev, avgusta pa dobrih 6 milijard tolarjev. Ob poplavah julija so škodo beležili v sedmih občinah, ob poplavah avgusta pa v 26

občinah. Največjo škodo na vodnih in priobalnih zemljiščih ter na vodni infrastrukturi so utrpeli občine Sevnica, Lendava, Krško, Laško in Žalec. Vzroki za tako hude posledice visokih voda so bili naslednji: (a) izredne razmere, intenzivne padavine z redko dobo ponavljanja; (b) hudourniški značaj vodotokov, na katerega nimamo vpliva; (c) neprimerni posegi v prostor (predvsem neprimerne premostitve, gradnja na vodnih in priobalnih zemljiščih ter neprimerni posegi na poplavnih območjih), ki so eni izmed najpomembnejših vzrokov, katerim bi se lahko izognili, če bi bilo ukrepanje naših inšpekcijskih služb bolj učinkovito; (č) zmanjšanje obsega vzdrževanja in investicij na področju urejanja voda, ki je po eni strani omejeno zaradi nezadostnih finančnih virov s strani države, po drugi strani pa tudi zaradi oziroma predvsem zaradi slabe osveščenosti posameznikov, lastnikov vodnih in priobalnih zemljišč ter lokalnih skupnosti. Dejstvo je, da že zakon o vodah nalaga lastnikom vodnih in priobalnih zemljišč ter lokalnim skupnostim določene pristojnosti in obveznosti glede vzdrževanja in urejanja vodnih in priobalnih zemljišč, vendar v praksi z njimi zelo težko najdejo skupni jezik pri potrebnih aktivnostih.

Vedno bolj pridobiva na pomenu varstvo okolja, zaradi česar se morajo vsi posegi v prostor presoati tudi s tega vidika, posledično pa je treba upoštevati številne nove omejitve in iskati nove rešitve, kar zahteva več usklajevanja. Ob tem je posebej izpostavila območja Nature 2000, ki so pomembna za povirna področja, kjer je tudi največ hudourniških območij. Poleg tega imamo določene zahteve, ki izhajajo iz zakona o lovstvu, zakona o sladkovodnem ribištvu. Vse to zahteva bolj strokoven pristop in več usklajevanja z ostalimi sektorji, s katerimi se v prostoru srečujemo, zato je iskanje rešitev dolgotrajnejše in bolj zapleteno.

Dejala je, da njihove ocene kažejo, da so javne službe v času lanskih poplav delovale ustrezno, saj so izvedle vse ukrepe, ki jim jih nalaga zakon o varstvu voda. Vzorno so sodelovale z lokalnimi skupnostmi in civilno zaščito. V prvi fazi so v času povečane stopnje ogroženosti izvedle tiste naloge, ki so zagotavljale večjo varnost ljudi in premoženja. Za izvajanje prvih najnujnejših sanacij v okviru povečane stopnje ogroženosti in tudi kasneje so že v letu 2005 namenili razpoložljiva sredstva, ki so bila na voljo na izrednih postavkah. V letu 2005 so bile izvedene sanacije v vrednosti 337 milijonov tolarjev, in sicer v času od nastanka poplave konec avgusta do decembra 2005. Za izvajanje sanacije so bila finančna sredstva zagotovljena s prerazporeditvijo sredstev rednega vzdrževanja in tudi obremenitvijo sredstev rednega vzdrževanja za leto 2006. V sodelovanju z ožjim ministrstvom so zagotovili 150 milijonov tolarjev s prerazporeditvijo sredstev Sklada za vode, od tega je bilo 100 milijonov tolarjev že porabljenih za izvedbo sanacij najbolj kritičnega odseka murskih nasipov, 50 pa jih bodo porabili za izvedbo ukrepov v letošnjem letu. Nadaljevanje sanacij načrtujejo tudi v prihodnjih letih. Sredstva bodo porabljali iz vseh razpoložljivih finančnih virov.

Ob koncu je izpostavila najbolj pogosta vprašanja lokalnih skupnosti in posameznikov: Kako in kdaj se bodo sanacije nadaljevale? Kakšna je razmejitev obveznosti in pristojnosti za sanacije poškodb med državo, lokalnimi skupnostmi in posamezniki? Kaj je z obnovo porušenih premostitev, ki niso javna infrastruktura, in ki jih zakon o vodah prepoveduje? Kaj je z obnovo porušenih objektov na vodnih in priobalnih zemljiščih, ki jih zakon o vodah tudi prepoveduje? Kaj je s sanacijo poškodb, kjer se srečujeta cesta in

vodotok? Kdo je pristojen za sanacijo teh poškodb in kako bomo sanirali poškodbe na vodni infrastrukturi ter na vodnih in priobalnih zemljiščih na zavarovanih območjih, npr. na območjih Nature 2000?

Miran Trontelj je dejal, da imamo Slovenci veliko srečo, saj so bile okoli Slovenije katastrofalne poplave (Italija, Švica, Nemčija, Češka, Slovaška), Slovenija pa jo je v vseh teh letih odnesla z zelo majhnimi neizgodbami. Po njegovem bi morala lanske poplave, o katerih je govorila razpravljavka pred njim, reševati lokalna skupnost, ne pa država, saj bi morala le-ta reševati kaj drugega. Vemo, koliko milijard dolarjev je "na kupčku" oziroma ne ve, če so res "na kupčku", pa jih ne znamo porabiti. Slišali smo, je dejal, koliko sredstev smo pred petnajstimi leti oddvojili za namene vzdrževanja naših vodotokov, danes pa jih je desetkrat manj. Zgovarjamo se na zakonodajo, ki še zmeraj ni najboljša, vendar smo jo imeli tudi pred dvajsetimi leti, pa smo kljub temu znali porabiti sredstva in vzdrževati naše vodotoke. Danes tega ne znamo. Imamo nešteto predpisov, ampak se nihče nič ne upa. Po njegovem bi se morali zavedati, da je od nas samih vse odvisno. Neštetokrat je na televiziji opozarjal, da so naši vodotoki nevdrževani in da imamo srečo, prej ali slej pa bo tudi Slovenijo doletela katastrofa. Kdo bo odgovarjal? Na koncu bo šla odgovornost ves čas navzgor. Bo odgovarjal predsednik vlade? Verjetno, je dejal in dodal, da ne ve, mogoče pa kdo drug.

Danijel Rojšek, Zavod Republike Slovenije za varstvo narave, OE Nova Gorica, je dejal, da se že 27 let poklicno ukvarja z varstvom narave. Kljub protinaravnemu delovanju imamo res srečo. To, da je denarja zelo malo, je po eni strani slabo, ampak vse slabo ni nujno, da je tudi katastrofalno. Če je denarja malo, ga je treba bolj pametno uporabiti. Dve milijardi dolarjev konec koncev le ni drobiž, ki bi ga človek kar tako vrgel stran. So pa v 70-ih in 80-ih letih milijarde dolarjev dobesedno letele v vode, ker stvari še niti končane niso bile, pa so vode že odnesle. V vodarstvu je treba denar pametno uporabljati. Dejal je, da jim očitajo, da preprečujejo ukrepe v naravi, vendar se je marsikakšna stvar, ki jo je preprečil z velikimi naporji, na koncu izkazala za dobro. Treba je zadeve dobro premisliti, delovati v skladu z naravo, se posvetovati z vsemi in ne izključevati ljudi, ki stvari poznajo. Opozoril je še na primer ploščatih apnencev, ki se krušijo in padajo na cesto (Ključ med Tolminom in Mostom na Soči). Pred leti so postavili mreže, ki so sedaj polne kamenja, nikogar pa ni, ki bi te mreže spraznil. Upa, da bo kdo ukrepal, še preden bo prepozno.

Dr. Aleš Horvat je v zvezi z razpravo njegovega predhodnika o padajočih skalah povedal, da so bili odgovorni na Direkciji za ceste sredi lanskega leta na to opozorjeni. Upa, da bo kdo pravočasno reagiral, da ne bo prepozno, saj danes nimamo ene skale, ampak jih je za nekaj kubičnih metrov, ki lahko naenkrat priletijo na cesto.

Igor Buser je povedal, da se kot geolog že nekaj let ukvarja tudi s problematiko plazjenja, v začetku bolj teoretično, zadnje čase pa praktično. Dejal je, da ga moti izrazoslovje, ki pri nas še ni razčiščeno. Po njegovem bi se morali bolj povezovati, ne pa da ločeno govorimo o plazovih in drugih stvareh. Potrebno je povezovanje hudournikov, erozijskih con in plazenj. Prav tako se po njegovem mnenju stroke s posameznih področij preveč zapirajo. Npr. na cestah delajo sanacije plazov gradbeniki, brez povezav z geologi, gozdarji itd. Pri vseh večjih plazovih, do katerih je prišlo v zadnjih letih v

Sloveniji, je bilo premalo povezav z domačini, ki poznajo teren (npr. vedo za vsak kamen, ki je padel, vsako vodo, ki je pritekla) in imajo zelo pomembne, mogoče preproste podatke. Danes je problem, ker pobiramo vhodne podatke npr. iz kart geologije v merilu 1:100.000, ki so samo prezentativne karte in nikakor ne morejo povedati realnega stanja. Ne uporabljamo praktičnega kartiranja, terenskega kartiranja, pobiranje podatkov na terenu, itd. Pri kartah je bistvena kvaliteta podatkov. Če te kvalitete ne upoštevamo pri vhodnih podatkih, je izdelek slab. Tak primer je karta ogroženosti pred kamninskimi podori, ki je za območje cele Slovenije narejena v merilu 1:500.000 ali pa 100.000.

V zvezi z razdelitvijo Slovenije je dejal, da ga moti, ker zanemarjamo področja, ki so izredno erozijsko, hudourniško in plazovito ogrožene. Tak primer je območje ob Čabranki v Občini Osilnica. Pred leti je na kongresu dobil uraden dokument z razporeditvijo plazov po občinah: Občina Osilnica ima pet registriranih plazov, Občina Mozirje šest, nekatere bolj razvite občine pa tudi preko sto plazov.

Jure Žerjav je dejal, da prihaja iz Občine Kranjska Gora, kjer verjetno vsi živijo na hudourniškem območju. Naši predniki so zemljo iztrgali hudournikom, vodam, da so lahko preživeli. Danes lahko sonaravno bivamo, lahko pa to opustimo in pustimo naravi, da vse odnese, ampak v Ljubljano ne moremo priti stanovat, ker tudi tu ni prostora. Nenazadnje je tudi Ljubljana ogrožena. V Občini Kranjska Gora so imeli pred petnajstimi leti dve ekipi hudourničarjev, ki sta kot javna služba stalno skrbeli za vzdrževanje hudourniških objektov. Če je prišlo do manjših poškodb, so jih takoj popravili. Danes pa se vse ustavi pri denarju, saj Agencija za okolje z omejenimi sredstvi skrbi za te objekte. Po njegovem ni problem v tem, da službe ne bi opravljale svojega dela dobro, ampak v omejenih sredstvih. Za primerno vzdrževanje hudournikov bi bilo potrebnih 0,3 % sredstev državnega proračuna. Zagotoviti je treba sredstva in se zgledovati po Avstrijcih, ki za hitro sanacijo in preproste posege ne potrebujejo vseh dovoljenj in soglasij, ki jih potrebujemo za vsako gradnjo. Zaradi tega nam v Skladu za vode ostajajo neizkoriščena sredstva. Ob poplavih leta 2003 si je ogledal katastrofo v Ukvah (Ugovizza) v sosednji Italiji. Za odpravo posledic naravne katastrofe je bilo namenjenih samo v Ukvah 80 milijonov evrov, v celi Kanalski dolini pa 500 milijonov evrov.

Janez Pretnar je zaključil posvet z željo, da bomo današnje slabo stanje znali izboljšati. V vseh teh letih smo imeli veliko srečo, da ni bilo kakšnih hudih vremenskih nepravil, vendar se na to v prihodnje ne smemo več zanašati. Država mora ukreniti vse, da se eventuelne katastrofe v Sloveniji, ki so glede na klimatske spremembe možne, ne bi dogajale v prevelikem in nepotrebnem obsegu.